

Mokslo ir komunizmo susidūrimas Romos istorikų kongrese.

Tyla — kelias į Dievą.

Artimo meilė ir veidmainystė.

Kalėdų reikšmė.

Kaip elgtis, kad neužgęstų šeimos židinio liepsna.

1955 GRUODIS (DEC.) VOL. VI, NO. 11

T U R I N Y S

GYVASIS KALĖDŲ PRASMINGUMAS — Bruno Markaitis, S. J.	321
TYLA — KELIAS Į DIEVĄ — Ignas Naujokas	324
ŠEIMOS ŽIDINIO LIEPSNA — Alfonsas Grauslys	330
BUDEK, UŽMIGTI PAVOJINGA! — Juozas Vaišnys, S. J.	333
IŠ NIJOLĖS DIENORAŠČIO — Raganėlė	334
KAIP ELGTIS SU VEIDMAINIAIS? — Redaktorius	337
TARPTAUTINIS ISTORIKŲ KONGRESAS ROMOJE — Z. Ivinskis	338
PROTESTANTŲ "TOLERANCIJA" — Em. Greitaitienė	347
1955 M. TURINYS	350

Visiems Gerbiamiesiems Skaitytojams ir Bendradarbiams "Laiškų Lietuviams" Redakcija ir Administracija linki kalėdinio džiaugsmo ir gausios Viešpaties palaimos ateinantiems metams!

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-rugpjūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Bruno Markaitis, S. J.

ir Anicetas Tamošaitis, S. J.

Administratorius — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEmlock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spauštuvė, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės Sesers M. Mercedes, S. S. C.

1955 M. GRUODŽIO (DEC.) MĖN.

VOL. VI, NO. 11

GYVASIS KALĖDŲ PRASMINGUMAS

Po dviejų tūkstančių metų pasaulis tebešvenčia Kalėdas. Po daugelio politinių revoliucijų ir drastiškų religinių reformų, po persekiojimų, kurie krauju mito ir užgesino evangeliškosios krikščionybės ugnį ne viename krašte, žmogus tebešvenčia Kalėdas. Daug kartų valstybinės teritorijos pasikeitė, keitėsi tautinės ir religinės formos, dinastijos mirė ir naujos gimė, bet pasaulis šventė Kalėdas. Net vulkaniniame karų įtūžime kartais nutildavo patrankos ir šautuvai, mirties ir naikinimo šmėkla pasitraukdavo momentui už nakties uždangos, kad žmogus galėtų švęsti Kalėdas.

Mums statomas klausimas, kodėl mes po dviejų tūkstančių metų tebešvenčiame Kalėdas? Už mus atsakoma, kad Kalėdų Šventės atėjo pas mus iš slaptųjų mįslingųjų Rytų. Sakoma, kad mūsų Kalėdos mini Dievo tapimą žmogumi, kad jos sveikina naujos gadinės saulėtekį. Bet ar ne tiesa, kad senovės mitologija ir religijų istorija pilna tokių ir panašių dalykų, kur dievai tampa žmonėmis arba žmonės dievais?

Senovės religijose mes randame tariamų dievų įsikūnijimų žmonėse. Neminint iki mūsų dienų užsilikusią

apraišką, kaip Tibeto Dalai Lama, kaip tariami dievo Krišna įsikūnijimai macharadžose, Centrinėje Indijoje, arba pvz., Baganda krašto žmonės, Centrinėje Afrikoje, tiki Nyanza ežero dievą, kuris kartais įsikūnijęs vyre arba moteryje. Iš kitos pusės, kartais žmogus "tapdavo" dievu. Egiptiečių Ozirio kultas, atrodo, bus geras pavyzdys, kaip kilnus ir humaniškas karalius Oziris žmonių buvo sudievinatas ir pradėtas garbinti.

Tūlas sako, kad mūsų Kalėdos yra ne kas kita, kaip romėnų Saturnalijos — Šviesos Šventė, kuri vėlesniais Imperijos laikais būdavo švenčiama gruodžio 17-23 dienomis. Kadangi tai buvo šviesos šventė, tai šventyklose, gatvėse ir namuose degė aukštos vaškinės žvakės, skelbiančios naujų metų pradžią ir šviesos pergalę prieš tamsą. Ta proga vergams būdavo grąžinama laisvė. Taigi, šviesos ir laisvės šventė — dievo Saturno garbei.

Aišku, kad ankstyvoji Krikščionybė adoptavo Saturnalijas — Šviesos ir Laisvės Šventę — ir davė naują turinį, pašvęsdamos jas gimusiam Kristui, kuris save vadino Pasaulio Šviesa ir Išganytoju. Žmogui įprasta pasiimti simbolį iš pilkos ir smulkios

kasdienybės ir tuo simboliu išreikšti aukštesnį ir nekasdienišką dalyką. Juk dažnai dvasia duoda medžiagai turinį. Tokiu būdu, prasmingai, nors pagoniškai, apeigai galima duoti krikščioniškas turinys. Ir šioje vietoje labai tinka retai girdimi žodžiai: "Misijų situacija labai palengvės, ir didelė našta bus nuimta nuo daugelio sąžinių, jei bus tvirtai įsitikinta, kad tai *mūsų* Dievas, kurį neaiškiai suvokia fetišų garbintojai, *mūsų* Dievas, išklauskas maldų, kurias kalba drebančios nekrikščionių ir našlių lūpos, kad tai *mūsų* Dievas, kuris priima tikėjimo psalmes, nors jos — ignorantiškame nuoširdume — skiriamos kitoms būtybėms" (Godfrey Phillips). Vadinasi, ne taip jau svarbu, iš kur forma; tikrai svarbu, iš kur turinys, iš kur idėjos. Ir tuo tarpu galime tiek pasakyti, kad mes švenčiame Kalėdas ne dėl to, kad jų šventimo data ir kai kurios mintys, maždaug, sutampa su romėnų Saturnaliomis. Ir ne todėl, kad kai kurių senovės religijų mitologija kalba apie dievų įsikūnijimus žmonėse arba atvirkščiai. Po dviejų tūkstančių metų mes tēbešvenčiame Kalėdas, nes jos mini Kristaus gimimą — istorinį, bet ne mitologinį Dievo įsikūnijimą žmoguje. Ir čia mums kyla pats sunkiausias klausimas: kodėl mes turime atmesti senovės religijų pripažįstamus įsikūnijimus ir priimti Kristaus įsikūnijimą? Istorijoje mes randame daug asmenų, kurie savinasi dievybę arba skelbėsi esą Dievo siųsti. Štai — Buddha, Mohammed, Lao-tzu ir tt. Kodėl Kristui daryti išimtį?

Pirmiausia, žila senovė — tūkstančius metų prieš Kristaus gimimą — kalba apie Jo atėjimą. Ne tik Žydų istorija, bet taip pat Babiloniečių, Persų, Graikų ir Romėnų raštai mums liudija apie ateinantį Kristų.

Senasis Testamentas — ir mes čia kalbame apie jį, kaip apie istorinį dokumentą — sako, kad du tūkstančiai metų prieš Kristaus gimimą gyveno žmogus, vardu Abraomas, vienos tautos galva, kuriame visos tautos bus palaimintos. Du tūkstančiai metų prieš Kristaus gimimą buvo pasakyta, kad Tas, kuris gims iš Abraomo tautos. Tas bus visų tautų laukiamasis. Prieš septynis šimtus metų — prieš Kristaus gimimą — buvo pasakyta, kad Jis gims Betliejuje. Septyni šimtai metų prieš Kristaus gimimą buvo sakyta, kad Jis gims iš mergelės. "Mergelė pradės ir pagimdys sūnų, ir Jo vardas bus Emanuelis — Dievas su mumis." Prieš septynis šimtus metų buvo pasakyta, kad Rytų Karaliai atneš Jam dovanų: aukso, smilkalų ir myrų; kad Kristus keliaus į Egiptą ir gyvens Nazarete.

Prieš šešis šimtus metų buvo pasakyta, kad Kristus ateis tam tikru laiku — po karaliaus Kyro įsakymo atstatyti Jeruzalės sienas. Penki šimtai metų prieš Kristaus gimimą buvo pasakyta, kad Jo vardas bus Jėzus — Išganytojas. Net Jo charakterio bruožai buvo nusakyti: Jis bus labai geras, guosiąs prisilėgtuosius, būsias savosios tautos atmetas. Ir mirties smulkmenos buvo išpranašautos: Jo kojos ir rankos būsias pervertos, o Jo priešai mesią burtus dėl Jo rūbų, bet nė vienas kaulas Jo kūne nebūsias sulaužytas. Tūkstantis metų prieš Kristaus gimimą buvo pasakyta, kad mirtyje Jo troškulį raminsią actu ir tulžimi, šeši šimtai metų prieš Kristų buvo pasakyta, kad Jis įžengsias į dangų.

Senosios Žydų sinagogos buvo surinkusios 456 atskiras pranašystes, liečiančias Kristų. Dalis tų pranašysčių bus pasiekusios ir kitas tautas, ką liudija Tacitas, Svetonijus, Cice-

Marija budi ir
meldžias karštai,
Kūdikėlis sau ilsis
ramiai...

ronas, Eschilas ir kt. Greičiausiai, ir Trys Išminčiai bus apskaičiavę Kristaus gimimo laiką pagal Danieliaus pranašystę, kai jis gyveno Persijoje penki šimtai metų prieš Kristaus gimimą.

Kristus yra vienintelis istorijoje, kurio atėjimas buvo išpranašautas ne viena dviprasmiška bei paviršutiniška bendrybe, bet eile charakteringų specifikacijų, kurios tik Jam tinka. Apie Budą, Mahometą, Lao-tzu — prieš jų pasirodymą žemėje — istorija nieko nežino.

Mes švenčiame Kalėdas, nes Dievas tapo žmogumi ir mūsų gyvenimui davė ne tik naują, bet žmogų tobulinantį ir išganantį turinį. Mes

švenčiame Kalėdas, nes jos yra Dievo ir žmogaus susiartinimo šventė, dangaus ir žemės sužieduotuvės. Kalėdose atsiveria naujas kelias į naują gyvenimą.

Nors žmogus yra ribotas kūrinys, bet jis ilgisi begalybės. Sekant logiškąją vertybių tvarką, šis begalybės troškimas turėtų būti nukreiptas į begalinės prigimties Būtybę, į dvasią, kuri neturi ribų, į pasaulėžiūrą, kuri remiasi absoliutine begalybe.

Deja, žmogus neseka vertybių logikos. Trokšdamas begalybės, jis nusikreipia ne į dvasią, bet į medžiagą. Jį masina turtas, ir jis bando pasiekti begalybę medžiagos pertekliuje. Jam imponuoja garbė, ir joje jis ieško be-

galybės. Jį žavi ir traukia valdžia bei galia, ir jis ieško begalybės praktiškame ir konkrečiame valdžios turėjime ir naudojime.

Bet štai Dievas ateina pas žmogų ir nuo pirmos minutės žemėje rodo jam tikrąją vertybių tvarką. Jis gimsta tvarte, gimsta neturtingas. Keli proletarai ir keli galvijai — pirmieji ir rinktiniai Jo draugai ir palydovai. Jis gimsta bejėgis: dangaus ir žemės Sutvėrėjas bėga į tremtį nuo Erodo kareivių. Jis pasirenka ne Romos gubernatoriaus vietą ar Vyriausiojo Kunigo paausiuotą kėdę, bet staliaus dirbtuvę. Jis — ne bankininkas ir ne milijonierius pirklys, bet dangiškasis Misijonierius.

Velnias kartą Jį paėmė į aukšto kalno viršūnę ir parodė Jam visas pasaulio karalystes, jų valdžią ir garbę, bet Jis pasirinko kančios silpnybę ir kryžiaus gėdą, nes jose glūdėjo išganymas. Dangiškasis Misijonierius — kaip daug kartų skelbė pranašai — turi būti pasaulio Išgelbėtojas ir žmogaus Atpirkėjas. Ir pasaulį Jis išgelbės ir žmogų atpirks ne deimantais, ne variu iš Saliamono kasyklų, ne auksu iš Jeruzalės Šventyklos izdo. Jis gelbės ir atpirks savo kūnu ir savo krauju, kurį Kalėdose gauna iš Mergelės.

Mes švenčiame Kalėdas, nes jose Kristus atstato logiškąją vertybių tvarką, dvasiai Jis grąžina primatą. Ir pirmą kartą žmonijos Sacharoje atsiveria nesenkanti Oazė. Per tūkstančius metų tarp dangaus ir žemės buvo bedugnė praraja. Kalėdose Kristus pastato tiltą tarp Dievo ir žmogaus. Pirmą kartą klaidžioje naktyje sužimba Aušros žvaigždė.

Kalėdose mes matome žmogaus dovanas Dievui: tvartą, Erodo kraujuotą kalaviją, Egipto tremtį, Nazareto dirbtuvę, acto bei tulžies butelį ir

kryžių. Maža dvasios aristokratų grupė — piemenys ir išminčiai — sudėjo individualias, ne bendruomenės, dovanas, ir jos rėmėsi tikėjimu į amžinąjį Dievą Betliejaus Kūdikyje.

Mes švenčiame Kalėdas, pagarbindami dieviškąjį Kristų, kuris pradėjo naują erą naujame pasaulyje, kurį Jis pats sukūrė ir palaiko iki šiai dienos. Kalėdų Kristus yra Dievo dovana žmogui. Jis yra gyvasis Kalėdų prasmingumas. Jis yra dangus žemėje, nesvarbu, ar žmogus gyventų tvarte ar Baltuosiuose Rūmuose. Jis yra Dievas žmoguje per amžius. Štai kodėl mes švenčiame Kalėdas.

Bruno Markaitis, S. J.

Tyla - kelias į Dievą

(Tylėjimo dorybės pagrindas ir jos vaisiai)

Modernusis gyvenimas yra pilnas neramumo ir triukšmo. Triukšmas neleidžia dvasiai susitelkti, ją išblaško, kliudo jai brandinti mintis ir idėjas ir tokiu būdu ją silpnina, gesina ir žudo. Kai žmogaus dvasia tegali vegetuoti, kai ji neturi sąlygų savo sparnus išplėsti, tada ir visas kultūrinis gyvenimas pradeda merdėti. Jokių būdu netvirtiname, kad triukšmas ar ramybė yra vienintelės aplinkybės, slopinančios ar ugdančios dvasią. Tačiau negalima pamiršti fakto, kad didieji išminčiai, kurių dvasios palikimu ir šiandieninė žmonija minta, Sokratas, Platonas, Aristotelis, Augustinas, Tomas Akvinietis, yra gyvenę ir kūrę tais praeities laikais, kai gyvenimas dar nebuvo tiek nervingo skubėjimo ir triukšmo paliestas, kai buvo daugiau sąlygų

ramiam dvasios vaisių brandinimui. Neveltui kai kurie šių laikų rašytojai, pvz. Carrel, Dunhamel, reikalauja įsteigti miestuose tylos zonas, kad minties, mokslo ir kultūros žibintai nebūtų triukšmo užpūsti.

Triukšmo, skubėjimo ir nerimavimo išblaškytas žmogus pradeda gyventi tik išoriniais išpūdžiais ir išoriniu gyvenimu, o juk tikrasis gyvenimas yra dvasios gyvenimas. Tokiame gyvenime ieškoma atsakymo į didžiuosius buities klausimus, jame viskas yra nušviečiama tų klausimų šviesa. Triukšmas žmogų apkurtina, neduoda jam sąlygų sustoti prie didžiųjų klausimų, todėl visai nenuostabu, kad šių laikų gyvenimo išnervintos sielos ilgisi ir ieško gilesnio, prasmingesnio gyvenimo. Dėl to bus visiškai suprantama, kad ir Jungtinėse Amerikos Valstybėse šiais laikais nemaža žmonių stoja į griežtus, kontempliatyviuosius vienuolynus, kur tyloje ir susitelkime bandoma tik Dievui gyventi. Tie skaitlingi šių vienuolynų kandidatai, kurių daugelis iš pragariško karo frontų triukšmo į tuos ramybės uostus įsuko, tartum instinktyviai pajuto, kad "reikia leisti veikti tylai, tai tiesos mokytojai, o pažintai tiesai vykdyti gali būti sutelktos jėgos tik tyloje, kuri yra tvirtųjų tėvynė" (Lacordaire).

Šiame straipsnyje pakalbėsime apie tylą, kaip apie priemonę savo dvasią pagilinti bei patobulinti ir tuo būdu atrasti Dievą. Juk ir tylinčiųjų vienuolijų, cistersų arba trapistų, abatai tvirtina, kad pirmasis žingsnis į Dievą, yra vienatvė, o antrasis — tylėjimas. Šiame rašinyje kalbėsime apie tylos vaidmenį žmogaus dvasiniame gyvenime. Tačiau tylėjimu čia vadinsime ne tik lūpų tylą, bet ir tą vidaus nurimimą, kurs stengiasi sudrausminti prisiminimus ir

vaizduotę, kurie nenaudingai ir net nuodėmingai klajoja po praeitį arba po visiškai nepagrįstą, o tik svajojamą ateitį. Tokia tylą tai yra dvasios nurimimas ir susitelkimas prie kasdieninių pareigų ir darbo, drauge nepaleidžiant iš akių didžiojo religinio gyvenimo įprasminimo, kurio šviesoje ir toji kasdieninė pareiga, su ją lydintiais vargais bei rūpesčiais, įgyja gilesnę prasmę.

Susivaldymas kalboje, savo mintis pareiškiant tik tada, kai reikia, kalbant tinkamu laiku ir tinkamu būdu, pasakant tik tai, kas reikia ir kas tinka, yra tikra dorybė. Juk dorybės veiksmas yra tada, kai siekiama tam tikro objektyviai kilnaus gėrio ir kai tam gėriui pasiekti nugalimos didesnės ar mažesnės kliūtys. Kai susivaldoma kalboje, tai siekiama gėrio, kurs yra atsisakymas malonumo, jaučiamo išreiškiant kitiems savo mintis. To malonumo atsisakoma, vadovaujantis aukštesniais motyvais — siekiant ramybės sau ir artimui, norint labiau pajusti ir suprasti Dievą. Per didelis kalbėjimas paprastai tai sukliudo. Tasai atsisakymas nėra lengvas, nes tai yra malonumo atsisakymas, tai yra tam tikru atžvilgiu savojo "aš" paneigimas.

Tylos reikšmė dar labiau suprantama atsiminus, kad žmogaus gyvenime tylėjimas yra svarbesnis negu kalbėjimas, žodžiais žmogus niekad pilnai savo asmenybės neišsako. Tylėjimu išreiškiama tai, kas žmoguje yra pastovu, kas nesikeičia, o žodžiais pasakoma tik tai, ką tik laikinai, tuo momentu jis jaučia. Tačiau toks tylėjimas šiandien nėra vertinamas. A. Carell sako, kad "vienatvė laikoma arba bausme arba prabanga". Čia jis, be abejo, kalba apie fizinę vienatvę, būtiną susitelkimui ir kūrybai, bet ne apie dvasinę vienat-

J. Stankau nuotr.

Taip gyveno lietuviai
tremtiniai Vokietijos sto-
vyklose...

Vidury stovi kun. V. Šar-
ka, "tremtinių apaštalas".

vę, kurią pakelti gali tik išrinktieji. Anot jo, vienatvės tylą šiandien yra pergyvenama kaip bausmė, nes žmogus, papratęs sakyti viską, kas tik jam ateina į galvą, bijo nutilti, nes neturi kuo tą tuščią tylos tarpą užpildyti. Neįpratęs giliau mąstyti, dvasiniai nuskurdę, be vidaus turinio, tokiomis tylos valandomis jis jaučia dvasinę slegiančią tuštumą. Tylėjimas nedavertinamas ir tada, kai į jį žiūrima kaip į retą, nepasiekiamą ir todėl nesiektiną prabangą. Kai kurie mano, kad šiais laikais, kai žmonės taip susigrūdę gyvena, kai visur tiek triukšmo, yra visiškai neįmanoma surasti tylos atmosferą.

Tačiau žmogui tokių tylos bei ramybės valandų verkiant reikia, nes be jų gali visai sunykti jo dvasia ir tartum kvėpalai, laikant atkimštą butelį, išsikvėpti. Tam rimtam pavojui suprasti užtenka tik prisiminti mūsų kasdieninių pasikalbėjimų turinio pasibaisėtiną tuštumą. Tai vis dėl to, kad neturima ar neieškoma progų tyliai pagalvoti, ramiai ką nors pa-

skaityti ir labiau į skaitytas mintis įsigilinti. Tik išmokus tylėti, mūsų pasikalbėjimų turinys bus aukštesnis ir dvasiškai turtingesnis. Teisingai A. Karr sako, kad "gal būt, svarbiausias dalykas pasikalbėjimuose yra tylėjimas".

Po šitų kelių minčių įdomu pažvelgti į pagrindus, kurie labiau verčia tylėjimo dorybe susidomėti.

Dievo *tylėjimas*. Tai yra harmoniškos ramybės tylėjimas. Šv. Jonas nuo Kryžiaus sako, kad tai yra tylos nuspelvota harmonija. Jei Dievas kalba, tai Jo kalba. Jo žodis tampa kūnu. Jo žodis išreiškia Jį patį. Tai žodis, kuris nuo amžių gimdo įsikūnijusį Žodį — Dievo Sūnų. Iš Tėvo ir Sūnaus einanti Dvasia nuo amžių kyla be žodžio. Tai bežodė Tėvo ir Sūnaus Meilė. Todėl ir Jonas nuo Kryžiaus ta tylą tarp Švenč. Trejybės asmenų pagrindžia ir mūsų tylėjimą Dievo akivaizdoje sakydamas: "Tėvas ištara žodį, Jo žodis — tai Jo Sūnus. Jis tai ištaria amžinam tylėjime ir tik tylėjime jį siela išgirsta." Tą

pat tvirtina ir Kristaus Sekimo autorius: "Tyloje ir ramybėje siela daro didelę pažangą tobulybėje... juo toliau gyvena nuo pasaulio triukšmo, juo arčiau susijungia su savo Tvėrėju" (I, 20).

Dievo tylėjimas pasireiškia ir Jo tvėrimo darbe. Jis taria žodį, ir atsiranda pasaulis, žodžiai, išreiškia Jo valią, yra labai trumpi ir saikingi, bet drauge ir labai galingi. O kai prieinama prie žmogaus sutvėrimo, tai po žodžių "padarykime žmogų iš mūsų paveikslą ir panašumą", po žmogaus kūno sutvėrimo, sutverinama siela be žodžio, tik kvėpimu. Štai kodėl iš tylinčios Meilės kilusi siela grįžta prie savo kilmės šaltinio per tylinčią meilę. Sutvėręs pasaulį, Dievas nutyla. Tas paslaptingas tylėjimas supa pasaulį ir mus. Didžiame tylėjime, vidurnaktį, anot kalėdinės liturgijos, visagalis Dievo Žodis nužengė iš aukštybių ir gimė Betliejuje. Visuotinėje tyloje Jis atsiranda ir ant altoriaus Mišių konsekracijos metu.

Gamtos tylėjimas. "Ramus Dievas nuramina viską", sako šv. Bernardas. Štai žvaigždėtas dangus, kurio milijoniniai kūnai juda tyloje ir apie kurių judėjimą galvodamas Pascal sakė: "Šitų begalinių plotų tyła mane gąsdina." Štai dykumos, tas slaptingas gamtos vienuolynas, kur žmogus tartum atsiduria ant amžinybės kranto. Visi didieji gamtos įvykiai vyksta tyloje. Pasėlis kyla, medis auga ir duoda vaisių be jokio triukšmo. Beveik nejaučiamai plaka širdis, sruvena gyslose kraujas, kvėpuoja plaučiai ir veikia visas organizmas. Jeigu šie organai pradeda neramiai veikti, tai ženklas, kad yra pažeista tvarka. Jei gamtoje pasigirsta gyvių balsai, tai visados jie pagrįsti kokio nors reikalo išlaikyti jiems arba visai jų rūšiai. Tyła — tai gyvenimo,

aktyvumo ir tvarkos pagrindas. Sudrumsti tylą reiškia sudrumsti tvarką. Tos mintys truputį labiau mums priartina Kristaus žodžius, kai Jis sako, kad iš kiekvieno nenaudingo žodžio reikės duoti apyskaitą.

Kristaus tylėjimas. Jo gimimas Betliejaus nuošaly, Jo nežinomas gyvenimas Egipte, paslėptas gyvenimas Nazarete ir net Kalvarijos kančia rodo, kad Jis gyveno nežinomas, atsispyręs. Trisdešimt metų Kristus gyveno taip nuošaliai nuo viešojo gyvenimo, kad šv. Jono Krikštytojo žodžiai, "tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate" (Jon. 1, 26), gali geriausiai apibūdinti Jo gyvenimą. Tik keli žodžiai, tartum žaibas, perskrodžia šį Jo gyvenimo laikotarpį, kai šventykloje Jį suradusiai motinai pasako: "Man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo" (Luk. 2, 49). Tylus Tėvo valios pildymas tai yra to paslėptojo gyvenimo įprasminimas.

Ir pradėjęs savo viešą gyvenimą, Kristus dažnai ieškodavo vienetvės ir tylos, eidamas į dykumą ar į kalnus, kad galėtų vienas melstis. Pradėjęs savo nuostabius darbus — stebuklus, Jis nekartą įsako pagydytiesiems, kad jie tylėtų ir apie pagydytą niekam nepasakotų. Jis taip pat draudžia apaštalams kalbėti apie Jo išaukštinimą Taboro kalne. Pagaliau pačiame viduryje Jo kančios dramos stovi įrašyti žodžiai: "Bet Jėzus tylėjo" (Mat. 26, 63). Jis tampa tylėjimo auka. Jo kančioje išsipildė pranašo Izaijo žodžiai, kad Jis nešauks, kad nebus girdimas Jo balsas gatvėse, kad Jis neatvers savo burnos kaip kerpiamas avinėlis.

Šventų asmenybių tylėjimas. Šv. Benediktas, garsiosios regulos vienuoliams autorius, paveiksluose yra vaizduojamas pridėjęs pirštą prie

lūpų, tartum įspėjas tylėti ir nurodąs tylėjimo vertę. Tai šventasis, kuris ypatingo Dievo įkvėpimo vedinas, vos keturiolikos metų amžiaus, pasitraukia trejiems metams į visiškos vienatvės nuošalumą Subiaco kalno urve, o vėliau nuvyksta į Monte Cassino kalną. Savo reguloje jis skiria daug vietos tylai. Jis įspėja saugotis nedorų kalbų, nekalbėti be reikalo arba tuščiai. Pataria kalbėti tik tada, kai esi klausiamas, bet ir tada reikia kalbėti maloniai, nuolankiai ir kukliai, naudojant su saiku tik išmintingus žodžius. Šventasis iškelia askeitinę tylėjimo vertę, uždedant jį kaip atgailą. Jis pabrėžia heroiską tylėjimo pobūdį kančios ir ligos metu. Parodo įvairias tylėjimo progas, kurioomis pasireiškia nuolankumo dorybė. Pagaliau tylėjimas labiausiai įpraminamas, kai vidujiniai nutolstama nuo pašalinių dalykų ir susikaupima bei atsisukama tik į Dievą. Įpratus tylėti su žmonėmis, pasiruošiama tinkamiau kalbėtis su Dievu ir Jo įkvėpimų klausyti. Tokiu būdu tyla ir susitelkimas tampa priemonės pagilinti dvasią ir susijungti su Dievu. Jau ir pati tiesa, kad Dievas yra viskas, o tvarinys niekas, verčia žmogų, atsistojusį Jo akivaizdoje, nutilti.

Pilną tylėjimą, neskiriant kasdieninės rekreacijos pasikalbėjimo valandų (kurios praktikuojamos visuose vienuolynuose), griežtai vykdo tik trapistai. Šiek tiek švelnesnė tyla užlaikoma kartūzų ir karmeličių vienuolynuose. Protestantų pastorius Walter Nigg savo veikale apie katalikų vienuolijas rašo: "Begarsė mirties tyla dieną ir naktį viešpatauja trapistų vienuolynuose ir toms tylioms patalpoms teikia grabo išvaizdą, kuriame už skaitlingas žmonių liežuvio nuodėmes atgailaujama." Tyla ir susitelkimas geriausiai pa-

ruošia tų vienuolių narius Dievo ir Jo tiesų kontempliacijai.

Šventieji visuomet mėgdavo gyventi nuošaliai nuo kitų žmonių, kad galėtų daugiau bendrauti su Dievu. Jie vengdavo nenaudingų žodžių ir nereikalingų kalbų. Šv. Katarina apie savo regėjimus niekam nepasakojo, juos žinojo tik išpažinties klausytojas. Šv. Bernadeta užsidarė vienuolyne ir niekam apie savo buvusius regėjimus nepasakojo. Ir šv. Teresėlė savo sielos turtus slėpė po dvasinės kūdikystės skraiste. Negalima net įsivaizduoti šventojo, kurs daug plepėtų, jie visi buvo tylinčios, su Dievu susijungusios sielos.

Susivaldymas kalboje ir jo vertė

Susivaldymas kalboje yra tikra dorybė. Prieš ją galima nusikalsti arba nereikalingu kalbėjimu arba nereikalingu tylėjimu. Kartais pareiga reikalauja kalbėti, ką nors pasakyti. Ir šv. Raštas sako, kad "yra laikas kalbėti ir laikas tylėti". Šv. Benediktas savo reguloje taip pat nedraudžia kalbėti, kai yra reikalas. Yra būtina kalbėti, kai to reikalauja artimo meilė, kai reikia ką nors pamokyti, ką nors kitam paaiškinti, į klausimą atsakyti, paguosti ar įspėti. Tokiu atveju tylėti reikėtų abejingumą artimo atžvilgiu ir panieką jam. Jeigu kas savo nekalbėjimą tokiu atveju stengtųsi pateisinti, tai būtų panašus į Kainą, kuris, nužudęs savo brolių ir norėdamas tą nedorybę paslėpti, sakė: "Ar aš esu savo brolio sargas?"

Toksai nedoras tylėjimas dažnai kyla iš šalto, apgalvoto ir atkaklaus pykčio. Tada tartum sunkus, audros pritvinęs debesis jis užgula savitarpio santykių dangų. Tai labiausiai užnuodytas ir rafinuotas ginklas, kurs padaro atmosferą nepakeliamą. Toksai tylėjimas labiausiai parodo

širdies nejautrumą ir kietumą. O jei dar kita pusė tiesia susitaikymui ranką, jei parašo laišką, kad būtų galima kilusį nesusipratimą išsiaiškinti, tai tylėti ir į tą laišką neatsakyti yra kitam padaryta skaudė ir neužgyjama žaizda. Tai yra didelis nusikaltimas prieš artimo meilę, prieš tą didžiausią krikščionišką dorybę, be kurios negali būti jokios kitos dorybės.

Nuodėminga tylą yra ir tada, kai žmogus, slegiamas nuodėmių, neatveria savo sielos, neatveria lūpų malдай, neatlieka geros išpažinties. Tai yra neišmintingas išdidumas ir užsirašymas savo mizerijoje be noro iš jos išeiti.

Nereikalingu kalbėjimu taip pat yra nusikalstama prieš artimo meilę. Kalbėjimas, ypač garsus, yra triukšmas. Triukšmas mažina nervų atsparumą, dvasios dėmesį ir paskubina širdies plakimą bei padidina kraujo spaudimą. Dėl to ir šalia ligoninių ar mokyklų visuomet yra lentelės su įspėjimais ramiai laikytis, netriukšmauti. Taigi, nereikalingas kalbėjimas yra antihumaniškas veiksmas. Žmogus, kurs labai daug kalba ir neleidžia kitam išsižioti, lyg ir paniekina kitą, parodydamas, kad tas žmogus nieko gero negali pasakyti, kad tai, ką jis nori sakyti, yra visai neįdomu. Žmogus, kurs daug kalba, ir pats ilgainiui nebus kitų klausomas. Tokios kalbos dažniausiai būna tuščios, neapgalvotos. Teisingai sako patarlė, kad tušti indai ir varpai garsiai skamba.

Kas moka tylėti ir susitelkti, geriau supras ir suras Dievo valią. Painiuose gyvenimo klausimuose suprasti Dievo valią reikia ramaus ir tylaus galvojimo. Tyloje ir Dievo žodį, Jo mokslą galima geriau pažinti. Žinome, kad kai kurių šventųjų gyvenim-

mą koks nors Šv. Rašto žodis ar posakis iš pagrindų pakeitė. Tai tik dėl to, kad tų šventųjų siela buvo tylėjimu ir susikaupimu gerai paruošta dirva. Krito į ją Dievo žodis ir gausių vaisių atnešė. Kai žmogus įpranta tylėti ir giliau mąstyti, jo taip lengvai neišblaško nė pasaulio triukšmas, savo sieloje jis visados jaučia dieviškumo harmoniją. Tokia tylą tai nėra koks nors pasyvus stovis. Priešingai, tai yra didelis aktyvumas, kurs mums priartina Dievą ir visa, kas dieviška. Mes tada labiau surandame ir savo sielą. Pamatome, koks jos tikslas, suprantame, koks kelias ją veda į laimę.

Kai kas gali pagalvoti, kad veikliam žmogui, kuriam rūpi ne tik jo paties, bet ir kitų sielos išganymas, kuris nori apaštalauti, tylą nepadės, bet tik pakenks. Bet tai yra labai klaidingas galvojimas, nes tylą labai padeda ir apaštalauti. Juo daugiau mūsų siela gauna, juo daugiau ji gali ir kitiems duoti. Bet, kaip jau matėme, siela gali daugiau dieviško gyvenimo įgyti tik tylos atmosferoje. Tylėjimu mes lyg ir išigyjame akis, kuriomis už pažįstamų veidų pradėdame matyti sielas, kuriose nori gyventi Dievas. Jei sugebame matyti ne tik kito veidą ar charakterį, bet ir jo nemirtingą, amžinai laimei skirtą sielą, tada galime artimą pamilti tikrai, nesuinteresuota meile, tada galime mylėti ir tą, kurs mums atrodo nesimpatiškas ar nedraugiškas.

Siela, susitelkime prisiminusi kitas sielas, jų vargus, rūpesčius, kančias ir pavojus, pajunta atsakingumą už jas ir norą joms padėti. Todėl žymus ispanų katalikų visuomenininkas Donoso Cortez tvirtina, kad šiais laikais reikia išmintingų patarėjų, norint iš pasaulio netvarkos išbristi. Jo nuomone, tų patarėjų reikia ieškoti

ŠEIMOS ŽIDINIO LIEPSNA

Kaip kūnas be sielos, taip ir šeima be meilės yra negyva, nejauki, nesurišta iš vidaus, artima suirimui. Kaip cementas sujungia plytas į vieną pastatą, taip ir meilė šeimą palaiko, stiprina ir jungia. Jeigu šiandien šeimos taip dažnai išyra, tai viena didžiausių priežasčių yra abipusės meilės užgesimas. Meilei ir vienas prie kito prisirišimui žuvus, šeima kaip židynys užgęsta, ji tampa šalta, ir žmogaus širdis, dvasinės šilimos ilgėdamasi, jos pradeda ieškoti kitur. Todėl pasvarstyti apie savitarpę

tarp teologų, o ypač tarp mistikų, kurie labiausiai nutolę nuo pasaulio. Jis buvo įsitikinęs, kad tik šitie, Dievu gyveną žmonės, gali pasauliui padėti, nes didžioji pasaulio kančios priežastis yra nutolimas nuo amžinųjų dvasinių vertybių.

Tad ir mums turėtų būti aišku, kad vidujinis susitelkimas tyloje yra mūsų iškankintų sielų kelias, vedąs prie vienintelio, mums galinčio padėti Gydytojo.

Ignas Naujokas

(Šis straipsnis yra įkvėptas nesenai pasirodžiusio veikalo "Aux ecoutes de Dieu", parašyto trapisto P. M. Bruno. Besancon 1954.)

šeimos meilę, tos meilės ugdymą ir išlaikymą yra ne kas kita, kaip ieškojimas priemonių šeimai sustiprinti ir sucementuoti.

Pirmiausia įdomu paklausti, kodėl dauguma šeimų, kurios beveik visos yra meilės sukurtos, taip greitai tą meilę praranda. Kodėl tas liūdnas pasakymas, kad "moterystė yra meilės kapas", stebint šių dienų gyvenimą, vis labiau atrodo teisingas? Meilė moterystėje taip greitai žūva, tur būt, dėl to, kad ji nekurstoma, neugdoma, kad niekas ja nesirūpina. Bet juk kiekvienam dalykui išsaugoti reikia pastangų, tad dar daugiau pastangų ir darbo reikia meilei moterystėje išsaugoti, nes ji tokia trapi! Kyla klausimas, kodėl tokiu svarbiu dalyku vedusieji nesirūpina? Kodėl toji meilė, prieš moterystę taip rūpestingai ugdyta ir didžiausiomis pastangomis palaikyta, taip greitai po vedybų užgęsta?

Ieškant atsakymo į tą klausimą, gal nebus per daug apsirikta, jei viena svarbiausių priežasčių laikysime pasikeitusią jaunavedžių nuotaiką. Po vedybų jie pradeda galvoti, kad štai jau viskas baigta, ko norėta — pasiekta, jau abudu jungia neišardomas išorinis moterystės ryšys, todėl per daug sielotis vidujiniu meilės ryšiu neverta. Prieš vedybas tai buvo labai svarbu, nes tada juodu jungė tik meilė ir prisirišimas, dabar visa tai pavaduoja pats vedybų faktas. Jeigu prieš vedybas kilo koks nors pyktis, buvo valdomasi, kad kito neuzgautum, kad jis tavęs nepamestų, o po vedybų jau pradedama nesivaržyti, nesivaldyti, nesiskaityti su žodžiais. Bet kiekvienas toks pykčio prasiveržimas, ypač jei nesistengiama tuoj susigerinti, labai mažina meilę ir vis labiau artina prie vienas kito neapykantos.

Tokiai nuotakai išblaškyti reikia atsiminti ir gerai įsidėmėti, kad svarbiausias moterystės ryšys yra tik vidujinis — meilė. Be jo išoriniai ryšiai gali greitai nutrūkti. To vidujinio ryšio stiprinimu reikia rūpintis ne mažiau po moterystės, kaip prieš ją. Tik tie yra vienas kitam artimi, kurie vienas kitą myli. Meilei žuvus, jie tampa svetimi, nors ir daug metų jau būtų drauge praleidę.

Labai neteisinga galvoti, kad vedybos viską užbaigia ir apvainikuoja. Priešingai — tai yra tik pradžia. Pradžia meilės, pradžia įsipareigojimo, pradžia pasiaukojimo vienas kitam. Jungtinių dienų tai yra tik įstojimas į meilės mokyklą. Gili senatvė — tai tos mokyklos užbaigimas ir egzaminas. Tam egzaminui reikia stropiai moterystės gyvenime ruoštis. Bendras gyvenimas duoda daug progų parodyti meilę, ją ugdyti ir didinti, bet pasitaiko taip pat skersvėjų, kurie gali meilę visai užgesinti.

Meilė moterystėje prarandama ne tik nekovojant su savo ydomis, pykčiu, nekantrumu, užsispyrimu, kurios kitą užgauna ir vienas kitam pagarbą mažina, bet ypač gyvenant egoistiniu, savimeilės jausmu, kai visiškai nesiskaitoma su tuo faktu, kad štai šalia tavęs yra kitas žmogus, turįs savo teises, su kuriuo tu turi nuolat skaitytis. Jei viena pusė, visai nesiškai tydama su kitos pusės norais, nuotaika, sveikatos stoviu, vadovaušis ne meile, bet tik savo teise ir reikalaus sau asmenišką malonumą, kai kita pusė dėl to gal tik kentės, tai meilė čia bus palaidota, kita pusė jausis užgauta, paniekinta, sumindžiota, tartum koks negyvas daiktas ar įrankis. Nuolatinis vienos pusės aukojimasis kitos pusės naudai ilgai niui tampa nepakeliamu vergavimu ir malonumais besinaudojančioje pu-

sėje išugdo didelį egoizmą ir brutalumą. Norint meilę išlaikyti, reikia abipusio susitarimo. Šeimos gyvenime reikia aukojimosi, bet tas aukojimasis neturi būti tik vieno asmens, bet abiejų. Jeigu aukosis tik vienas, jis taps vergu, o antrasis egoistišku despotu. Jeigu meilę kurstys tik vienas, o kitas ją gesins — ilgainiui pirmasis pavargs, ir meilė užges.

Šeimos gyvenime reikia slopinti egoistinę meilę, o ugdyti artimo meilę, tada tikroji meilė klestės. Juk tik artimo meilė yra dorybė — savimeilė yra yda. Dažnai meilė moterystėje žūva ir dėl to, kad vedusieji vienas kitame mato tik kūną, o neįžvelgia sielos. Į vienas kitą jie neturi žiūrėti tik kaip į vyrą ir moterį, galintį kitam suteikti kūniškų malonumų, bet turi žiūrėti kaip į žmogų, turintį dvasinę sielą, kuri ilgisi to, kas kilniau, kurios kūniški malonumai nepatenkina. Remti dviejų žmonių sugyvenimą vien tik aistra ir kūnu, tai statyti gyvenimo pastatą ant lekiančio smėlio. Žiūrėti į kitą žmogų tik iš kūniškos pusės, tai reiškia jį nustumti į gyvulio padėtį, jį pažeminti. Toks elgesys negali dviejų žmonių pastoviai surišti. Moterystė yra ne tik kūnų, bet ir sielų bendravimas, ir šis sielų bendravimas yra daug svarbesnis. Kilnių žmonių gyvenime kūno bendravimas turėtų būti tik dvasios bendravimo pasekmė. Vedusieji turėtų vienas kitą tobulinti, vienas kitam tobulumo kliūtis šalinti ir tapti vienas kitam kelias į Dievą. Štai dėl ko ten, kur nėra sielų bendravimo, nėra nė tikros meilės, ten išsišakoja tik brutaliausias egoizmas. Juk meilė yra ne kūno, bet sielos ypatybė.

Garsusis artimo meilės apaštalas Fr. Ozanam taip pat jautė, kad gyvenimo tuštumą tik dvasinės vertybės tegali užpildyti, todėl iš to asmens,

kurį jis gyvenimo drauge pasirinktų, labiausiai tų vertybių ir laukia: "Jaučiu, kad manyje atsiranda vis didesnė tuštuma, kurios neužpildo nei draugystė, nei mokslas — nežinau, kas ją užpildys: Dievas ar tvarinys? Jeigu tai bus sutverta esybė, aš meldžiuos, kad ji nepasirodytų anksčiau negu aš būsiu jos vertas. Aš trokštu, kad ji turėtų gražių išorinių savybių, bet pirmiausia maldauju, kad ji ateitų su gražia siela, kad ji atsineštų didelę dorybę, kad ji būtų už mane vertingesnė, kad ji mane keltų į viršų, o ne smukdytų žemyn, kad ji būtų kilni, nes aš dažnai esu nekilnus, kad ji būtų uoli, nes aš esu atšalęs Dievo dalykuose, kad ji būtų atlaidi, kad man nereikėtų prieš ją rausti dėl savo žemumo."

Reikia skaitytis su tuo faktu, kad kaip gėlė pražysta ir nuvysta, taip ir ta pirmoji karšta meilė savaime praeina. Praeina toji pirmųjų mėnesių ir metų meilės įtampa ir jos pasireiškimo būdai. Bendrame gyvenime ir jį lydinčiuose nesusipratimuose, apsipratime ir visko sukasdienėjime meilės poezija pranyksta. Bet vis dėlto pati meilė, kad ir kitame pavidale, turi būti išlaikyta. Jeigu meilės atsiradimas ir jos karštumas kartais ne nuo mūsų priklauso, bet meilės prailginimas ir išlaikymas, kad ir kitame pavidale, yra mūsų rankose.

Kaip nuskintos gėlės šviežiumas ir kvapas išlaikomas, nuolat keičiant vandenį, į kurį ji yra įmerkta, taip ir pirmajai meilei pranykus, dar galima daug ko vertingo visam gyvenimui išlaikyti, nuolat rodant rimtų pastangų. Išlaikytinos ir galimos išlaikyti dvasinės vertybės tai yra praeities gražių valandų prisiminimas ir dėkingumas už jas. Tai prisiminimas, kad susituokusieji nėra vien vyras ir žmona, bet kad jie abudu yra žmo-

nės. Žuvus meilei vienas kitam, kaip vyrui ar žmonai, pasilieka dar svarbesnė krikščioniško žmoniškumo pareiga — tai meilė jam arba jai, kaip žmogui. Jei didysis krikščionybės įstatymas liepia mylėti artimą, tai ką bekalbėti apie pačius artimiausius — vyrą ir žmoną, kurie bent dalį savo gyvenimo buvo tikrai lyg kažkas viena! Artimo meilė vienas kitam ugdoma, nuoširdus žmoniškumas, visuose dalykuose skaitymasis vienas su kitu, prisimenant kadaise buvusią pirmąją meilę, gali sudaryti naują sugyvenimo bazę. Tegul tik abu to siekia ir nori vienas kitam tapti tuo, kas yra vienoje prancūzų jaunimo maldoje išreikšta:

"Viešpatie, padaryk iš manęs savo taikos įrankį: kur yra neapykanta, kad meilę įneščiau; kur užgavimas, kad atleidimą parodyčiau; kur nesantaika, kad vienybę pasėčiau; kur klaida, kad tiesą paskleisčiau; kur abejojimas, kad tikėjimą įdiegčiau; kur nusiminimas, kad viltį įkvėpčiau; kur tamsybė, kad šviesą įžiebčiau; kur liūdesys, kad džiaugsmą nuneščiau."

Reikia rūpintis meilės ugdymu, reikia ieškoti naujų būdų ir priemonių meilei išlaikyti ir gresiančioms sutemoms išsklaidyti, nes žmogus iš meilės sutvertas, pagrįstai meilės ir ilgi- si, kad galėtų jos šviesos ir šilimos ugdomas, jau ir čia žemėje kilnesnį gyvenimą gyventi.

Alfonsas Grauslys

Jeigu negali pasinaudoti gydytojo patar- navimu, štai trys gydytojai, kurie tave sveika išlaikys: linksmumas, poilsis ir nuosaikumas valgyme.

Salerno mokykla

BUDĖK, UŽMIGTI PAVOJINGA!

GYVATĖ PO ERELIO SPARNU

Didelės uolos paunksnėje snaudė susigūžęs išdidus erelis. Ko jam nesnausti, ko jam bijoti, argi jis ne kalnų karalius? Argi jam pavojų bijoti, turint tokius galingus sparnus? Jis gali kaip strėlė staiga šauti į padanges ir pranykti dangaus mėlynėje, virš snieguotų kalnų viršūnių. Bet jam besnaudžiant, tikrai pasivaide- no pavojus. Ar tai buvo tik sapnas ar tikrovė, ką gali žinoti? Lyg kas būtų palietęs sparną, lyg koks šaltas daiktas atsirado tarp jo plunksnų. Šoko erelis iš miego, išskėtė ilgus sparnus ir matė, kaip tolsta žemė, kaip kalnų viršūnių sniegas blizga apačioje. Tik staiga aptemo akys, susiglaudė bejėgiai sparnai, ir erelis krito žemyn, į prarają, lyg pajudintas akmuo nuo kalnų viršūnės. Kas gi čia atsitiko, kas galėjo pakirsti šio kalnų milžino jėgas? Jis buvo apnuodintas. Apnuodintas gyvatės, įlindusios po sparnu, kai uolos paunksnėje nerūpestingai miegojo. Neišties jis daugiau savo sparnų, nepasieks baltų blizgančių kalnų viršūnių, nė dangaus mėlyne nesidžiaugs — jis guli tamsioje prarajoje, šaltas, bejausmis. Puikybė, per didelis savimi pa-

sitikėjimas ir nerupestingumas jį pradžudė.

Daug yra tokių erelių — į vyrus besimušančių jaunuolių, kuriems, atrodo, niekas nebaisu. Jie įsivaizduoja viską žiną, viską suprantą. Jie jaučiasi tikri pasaulio valdovai. Jų negąsdina didžiausi pavojai, jie nemato audrų, nors ir pačiame jų sukuryje gyventų. Kai reikia budėti, jie snaudžia. Jei kas juos perspėja, sudraudžia — tie yra jaunimo priešai, atsilikę nuo gyvenimo, nesuprantą, kas yra džiaugsmas, laimė, malonumai. Jie patys gyvenimo malonumais nesinaudoja ir dar pavydi kitiems! Argi jaunystė ne malonumams skirta? Tad reikia išgerti juos iki paskutinio lašelio.

Ir eina tie jaunuoliai be jokių rūpesčių per gyvenimą, kad tik daugiau patirtų, kad tik daugiau pamatytų, sukdami kiekvienu pasitaikiusiu taku ar keleliu. Nesvarbu, kur tie takai ir keliai veda — juos ištirti juk įdomu! O kai patenka tarp tokių pavojų, kur visas jėgas reikėtų įtempti, norint praeiti saugiai; kai sutemsta, ir akis išplėtus turėtum žiūrėti, kad nepaklystum tankiame miške — tie jaunuoliai užsnūsta ir pasiduoda nerūpestingiems sapnams. Staiga pabunda, nusipurto, kai pasivaidena biaurios baidyklės. Norėtų bėgti, norėtų kilti, bet jau supančiotos kojos, jau pakirsti galingi jaunystės sparnai...

MEILĖS ANTAUSIAI

Prieš keletą metų mirė, aštuoniasdešimt penkerių metų sulaukęs, žymus šveicarų kalnų vadovas Moritz Inberdinen. Paminėsime vieną įdomų įvykį iš jo gyvenimo. Kartą į Cervino viršūnę jis vedė anglų turistą. Lipant žemyn, kilo didelė audra ir tiršta sniego pūga. Keletą valandų

juodu ėjo, kovodami su vėju ir sniegu. Anglo jėgos visiškai išsekė. Tokiais atvejais žmogų pradeda imti miegas. Jam atrodo, kad baltas sniegas yra minkščiausias patalas, kurs atgaivins jo jėgas. Žmogus ramiai atsigula į sniegą ir paprastai užmiega amžinu miegu, sušalęs ir užpustytas. Todėl ir anglas krito į sniegą, sakydamas negalįs toliau be poilsio eiti. Kalnų vadovas liepė jam keltis, nes bus tuoj sniego užpustytas ir palaidotas. Anglas nenorėjo nė klausyti. "Gelbėkis tu pats", sakė kalnų vadovui, "aš pats už savo gyvybę esu atsakingas, argi tau svarbu, jeigu aš mirsiu?" Bet Moritz Inberdinen nebuvo toks, kurs savo klientą paliktų pavojuje. Visokiais būdais stengėsi jį įtikinti, kad reikia keltis ir eiti. Kai žodžiai negelbėjo, jis pradėjo anglą spardyti ir duoti jam antausių. Tas išsikeidęs pašoko, ir juodu pradėjo boksotis. Tokiu būdu praėjo anglui miegas ir nuovargis. Juodu ėjo toliau. Bet po pusvalandžio ir vėl ta pati istorija. Anglas vėl krinta į sniegą ir atsisako toliau eiti. Vadovas vėl jam skaldo antausius... Ir taip juodu pykdamiesi ir mušdamiesi pasiekia artimiausią kalnų užėigą. Anglas krinta į lovą ir sumurma vadovui, kad rytoj, kai pailsės, jam atkeršysiąs už tuos antausius ir spardymus. Bet kai ryto metą pabudo, suprato, iš kokio pavojaus jį kalnų vadovas išgelbėjo, nors vartodamas ir ne labai švelnias priemones. Jis ištiesė jam ranką ir nuoširdžiai padėjo už gyvybės išgelbėjimą.

Panašių scenų įvyksta ir mūsų šeimoje. Jaunuolis ar jaunuolė kartais visai nenujaučia didelių gresiančių pavojų ir nori ramiai užmigti jų sūkuryje. Tėvas ar motina stengiasi atkalbėti, pamokyti, patarti, bet dažniausiai būna viskas veltui. Tada

griebiamasi šiurkštesnių priemonių. Vaikai mano, kad tėvai yra žiaurūs, kad jų siekių ir laimės nesupranta. Dėl to būna daug barnių, pykčio ir ašarų. Bet praeina vieni kiti metai, ir vaikai supranta, kad to tėvų elgesio su jais negalima žiaurumu vadinti. Ne, tai buvo gryniausio meilės išgelbėjimas iš didžiųjų pavojų. Jaunuoli, jei *nori*, pasiklausk savo vyresniųjų draugų, kurie visa tai jau pergyveno, jie pasakys, kad tai tikriausia tiesa.

Juozas Vaišnys, S. J.

Iš Nijolės Dienoraščio

Rugsėjo 25.

Kaip nuostabiai smagu yra rašyti dienoraštį! — mąstau nekartą. Aš neturiu nei sesers, nei motinos, kuriai galėčiau papasakoti savo mažus rūpestėlius, pasidalinti savo sielvartais. Yra, tiesa, Ipolitas, bet kaip mažai tegalima pasakyti vyrui — jis stengiasi suprasti, ir pritardamas linguoja galva, bet aš matau, kaip tolimi jam yra mano galvosūkliai. "Tu ir vėl svajoji. Mylima", nekartą sako jis, matydamas mano akis klajojančias begelstančiuose rudens lapuose. Kaip labai aš myliu jį, jau bežilstančiais paausiais, tą tamsių akių vyrą. Jo kiekvienas judesys yra man žinomas ir mielas, ir aš nenoriu sakyti jam nieko, kas sudrumstų mūsų jaukų šeimos gyvenimą.

Aš nekartą prisimenu Algirdą, savo pirmą meilę, ir negaliu sulaikyti pro lūpas slenkančio šypsno: kokie vaikai mes tada buvome! Jis buvo kariuomenėje dvejus metus, rašė laiškus, o aš jų laukdavau išsiilgusi, kaip paukščiukas pavasario. Bet lai-

kas pakeičia žmones: Algis įprato kortomis lošti, truputėlį išgerti ir vienai kitai merginai akį pamerkti. Mudu išsiskyrėme draugiškai, abu matydami, kad nesame viens kitam skirti. Bet kartą nuo karto dabar susitinkame, ir aš jaučiu, kad kažkas mus dar riša — gal būt, aš galvoju kartais, mudu net nemylėjome vienas kito. Bet abu buvome našlaičiai, karo metu netekę tėvų, abu ieškojome jaukumo ir šilimos. Aš esu laiminga su Ipolitu, labai laiminga, bet man nekartą gaila Algio, kai matau jį per daug išgėrusį, ar išgirstu apie jį blogus gandus. "Tave vis dar kamuoja sena meilė!" — nekartą juokais erzina mane Ipolitas, ir aš jaučiu, kai mano skruostai parausta. "Aš myliu tave vieną", sakau jam šypsodamasi, ir po trumpos valandėlės pridėdu: "Tave ir tavo sūnų!" Tada abu užmirštame, ką esame šnekėję prieš valandėlę, ir pradėdame džiaugtis pirmuoju šeimos prieaugliu, kuris turės ateiti ankstyvą pavasarį.

Spalio 30.

Jau vėlyvas ruduo — aš vaikštau po lauką, jusdama tą seną pažįstamą rudens kvapą, klausydama šnarčią lapų po kojomis ir svajodama apie gimtą kraštą. Ruduo mane visuomet verčia susimąstyti. Aš prisimenu savo vaikystę Nerio pakrantėse, prisimenu savo tėvus, ir man darosi liūdna ir graudu. Bet kadangi Ipolitas nemėgsta apsiniaukusio veido, aš paslepiu savo nuotaiką po apgaulingu šypsneliu, ir mudu abu nuiname į gražų kiną arba išvažiuojame pasivažinėti ežero pakrantėmis.

Kas užaugs iš mano sūnaus? — mąstau nekartą. Nors jis dar taip toli, aš negaliu nesvajoti apie tai, kas yra mano gyvenimo pagrindinis tikslas. Kas nuostabiausia, kad ir Ipoli-

tas mėgsta dažnai mane paerzinti: "Jis bus tikras kaubojus, šaudys iš vandeninio šautuvėlio, jos ant medinio arkliuko ir kalbės tik angliškai!" "Ne! Ne! Ne! — šaukiu aš net užsimerkusi. "Aš nežinau, ką tu jam pripasakoji, kada manęs nėra namuose", šypsosi Ipolitas, "bet aš visai nenustebčiau, jeigu iš jo išaugtų rašytojas, kunigas, ar šiaip koks atsiskeyrėlis". Tada mudu abu susiimame už rankų ir patenkinti šypsomės: "Ačiū Tau, Viešpatie, už visą palaimą..."

Gruodžio 15.

Nors Ipolitas ir nieko nesako, aš pastebėjau, kad jis mėgsta matyti mane pasipuošusią: vakar nusikirpau trumpai plaukus — pagal pastutinę madą — ir jis pasakė: "Tu re-ta moteris, Nijole. Laukdama kūdikio, atrodai gražiau už bet kokią primadoną". Mylimas Ipolitas! Jis džiaugiasi mano gražiais rūbais, tvarkinga išvaizda daugiau negu aš pati. Kartais man atrodo, kad tai tuštybės pažymys, bet kadangi aš pati daug ką pasisiuvu, ir mano rūbai nebrangiai tekainuoja, laikau savo pareiga pataikauti vyrui. Juk man būtų skaudu, jeigu jis kada pažiūrėtų į kokią mano draugę ir pasakytų: "Kodėl tu taip negali atrodyti?" Todėl ir stengiuosi senas sukneles pertaisyti pagal naują madą, lakuoju nagus, vartoju odekoloną ir atsargiai derinu auskarus. Grįžęs iš darbo, jis pabučiuoja mane ir visuomet sako: "Skubėjau, skubėjau pas Nijolę..." O kai pavalgo pietus — jis mėgsta skaniai pavalgyti, net nepagalvodamas, kad stengdamasi jam įtikti, praleidžiu ilgas valandas virtuvėje, bebandydama naujus receptus — jis pasisodina mane ant kelių ir žaidžia su gėle, prisegta ant peties, arba su plo-na nosinaite, kyšančia iš kišenės.

"Katyte mano, mano lėle!" — sako jis daug švelnių žodžių.

Iš pradžių po vestuvių aš bandžiau jam įrodyti, kad man būtų daug maloniau, jeigu jis laikytų mane už žmogų, o ne už katiną ar lėlę, bet jis tik švelniai nusijuokdavo: "Bet ar tau nebūtų liūdna. Mylima, jei nepasakyčiau tų švelnių žodelių, kuriuos taip labai mėgsta moters širdis? Tu sutverta tam, kad tave laistyčiau, lyg gėlę, ir kad džiaugčiausi..." Bet jeigu yra bėda, jis ateina ir pasako man visus savo rūpesčius. Jis nepagalvoja, kad esu gėlė, bet uždeda man dalį savo galvosūkių, ir aš mieliau juos nešu. Kadangi noriu būti gera žmona, stengiuosi neįgristi jam su savo šnekėjimu ir visas savo mintis išlieju ant popieriaus. Tada jaučiu palengvėjusią širdį ir esu laiminga.

Š V E N T Ė S

Su kiekviena diena didėja mano meilė Tvėrėjui! Tik Jis vienas tegalėjo sutverti šią mažutėlę žemę tarp milijono dangaus planetų ir ant jos leisti mums gyventi, mums, kurie nuolatos nusidedame, baramės, žudome vienas kitą...

Vakar buvau Naujų Metų sutikime. Kadangi iki sūnaus gimimo teliko tik trys mėnesiai, esu šiek tiek pastorėjusi, bet Ipolitas juokiasi, kad aš taip labai jį slepianti. Nenorėjau išleisti pinigų naujai suknelei, todėl pertvarkiau savo vestuvinę. Nukirpau jos ilgą uodegą, nuardžiau pinikėlius, ant pečių užsimečiau plono nailono šalikėlį, į plaukus įsisegiau Ipolito nupirktą orchidėją, ir jis tvirtino, kad ir vestuvių dieną aš neatrodžiau gražiau.

Mudu nedaug tešokome ir vos-nvos paragavome vyno: kadangi abu labai laukiame sūnaus, akiai seku

daktaro patarimus. Bet širdis yra taip pilna laimės, kad bijau, jog tai nebūtų vien sapnas. Mūsų kalbas pertraukia Algirdas: jis yra smarkiai išgėręs ir graudinančiu balsu prašo Ipolito, kad leistų man pašokti vieną šokį su juo. Bijodama barnių, aš einu. Veltui nueina mano visos pastangos prakalbinti Algirdą: jis tik pritraukia mane arčiau, priglaudžia veidą prie mano plaukų ir suka, suka... Kai sugrįžtame atgal, jis atsisėda šalia ir ilgai žiūri į mane. "Tu!" — sako jis staiga piktai. "Tu! Ir tu tokia kaip visos: pečiai nuogi, kailiais apsisiautusi važinėji mašina, tinginiauji po namus ir leidi laiką niekais. Kur ta švelni lietuvaitė, kuri buvai prieš keletą metų? Ach, jūs moterys, moterys! Jūs visos vienodos. Kur jūsų siela, kur meilė, kur pasiaukojimas! Kur, pasakyk, kur tavo siela...?" Aš jaučiu, kad skruostus užlieja raudonumas: tikrai, mano pečiai nuogi, ir mano plaukai pagal amerikietišką madą. Bet širdis, ta nematoma širdis, tebėra leituvaitės! Juk aš dėl Ipolito puošiuos, dėl jo šypsaus ir nešioju trumpus plaukus. Ipolitas atsistoja supykęs, ir aš bijau, kad jiedu nesusibartų. Pati nejudama, pasakau ir pati nustembu savo balsu, kuriame pirmą kartą pajuntu motinišką šilumą ir švelnų pasididžiavimą: "Ipolitas ir aš turėsime kūdikį per Velykas. Ateik pažiūrėti mažučiuo, Algirdai..."

Manau, kad niekada nesužinosiu, kodėl Algis taip labai nustebė: gal būt jis tikėjo, kad aš piktai atsikirsiu, o gal tikrai manė, kad po kirpta suknele nebeturiu širdies. Bet man atrodo, kad parinkau pačią geriausią vandeną paskelbti linksmą žinią, nes Algis paraudo, lyg atėjęs vogti plėšikas, kurį sutinka išplėstomis rankomis ir vaišina geriausiais valgiais.

KAIP ELGTIS SU VEIDMAINIAIS?

Gerbiamasis Redaktorau,

Prašyčiau paaiškinti, kaip reikia katalikui elgtis, nenusidedant prieš savo tikėjimą, kai kitas tik į akis nu-duoda draugą, o už akių šmeižia ir juodina, pasakoja visokius nebūtus dalykus ir stengiasi sukompromituoti žmogų visuomenėje. Kartais, pasitraukus nuo tokio žmogaus, dar la-

Kurį laiką mes visi trys žiūrime vienas į kitą, lyg maži sumišę vaikai, iešką vienas pas kitą geresnio pasiteisinimo. Staiga Algirdas paima mano ranką ir bučiuoja, ir pažvelgusi į jį, jo akyse išskaitau pagarbą moteriai. Ne sau, tai iš paviršiaus pasipuošusiai damai, bet moteriai, kuri po puošniais rūbais tebėra ta kantri, nuoširdi, atlaidžios širdies, mylinti lietuvė motina. Ir aš staiga pajuntu pasididžiavimą, kad galėjau atstovauti tą moterų rūšį, kuriai priklausyti troškau visą laiką. Aš pažiūriu į Ipolitą ir, matydama jo pašviesėjusį veidą, paimu abu vyrus už rankų ir pasakau: "Linksmų Švenčių, Linksmų Švenčių ir Laimingų Naujų Metų!" Man pritaria galingi vidurnakčio varpai.

Raganėlė

biau jis lenda, klausdamas, ieškodamas priežasties, dėl ko su juo vengi susitikti ir kalbėti. Malonėkite paaiškinti, ar nutraukimas santykių su tokiu žmogumi yra suderinamas su krikščionišku artimo meilės įsakymu.

"L. L." skaitytojas

Gerbiamasis,

Nežinau, ar taip buvo visuomet, nežinau, ar tai pasitaiko ir kitose tautose, bet yra visiems aiškiai matomas faktas, kad dabar tarp mūsų tautiečių Jūsų minėtas liūdnas reiškinys yra gana dažnas. Gaila, bet reikia pripažinti, kad šiais laikais yra labai daug veidmainių fariziejų, prieš kuriuos taip kovojo Kristus, gyvendamas šioje žemėje. Ir dabar Jis, pas mus atėjęs, ne vieną pavadintų angių veisle arba pabaltintu grabu, kaip Jis nekartą yra pavadinęs anų laikų fariziejus. Gal nebuvo nė vienos kitos žmonių klasės, prieš kurią Kristus būtų tiek kovojęs, kaip prieš fariziejus. Gal nebuvo nė vienos kitos ydos, kuri taip Kristų būtų jaudinusi, kaip veidmainiškumas. Manome ateinančiais metais šiuo klausimu parašyti ilgesnį straipsnį, todėl dabar pasitenkinsime labai trumpu atsakymu.

Krikščioniškosios artimo meilės įsakymas liepia mylėti visus žmones be jokios išimties, net ir tuos, kurie mus niekina, įžeidžia, persekioja. Kiekvieno žmogaus meilė esmėje yra ta pati — kiekvieną turime mylėti dėl to, kad jis yra Dievo tvarinys, kad jį Dievas ne tik toleruoja, bet ir myli, stengiasi jį atvesti į gerą kelią, nori, kad jis pasitaisytų ir pasiektų amžiną gyvenimą. Taip Dievas myli net ir didžiausius nusidėjėlius, kurie Jį nuolat įžeidžia ir Jo įsakymų neklauso. Dėl to, kad juos Dievas myli, ir mes turime mylėti. Ir mes turime

trokšti, kad jie pasitaisyti, kad grįžti prie Dievo įsakymų, kad pasiektų amžiną laimę. Neturėtume krikščioniškos meilės, jei prieš juos degtume neapykanta, jeigu jiems keršytume ir trokštume jų pražūties. Geras krikščionis savo širdyje visiems turėtų atleisti ir už juos melstis. Bet yra visai neįmanoma, kad mūsų išoriniai santykiai su priešais būtų lygiai tokie, kaip su draugais. Jeigu yra galima, mes turėtume stengtis su jais susigerinti, užmegzti nutrauktus santykius ir vėl kalbėti bei sveikintis. Bet jeigu matai, kad kitas tavo draugiskumą panaudos piktam, kad jis su tavim kalbės tik dėl to, kad paskui galėtų pasinaudoti koku nors tavo žodžiu ir vėl prieš tave skleisti šmeižtus, tada yra geriau vengti su juo susitikti ir kalbėti. Tik dar pakartojau, kad reikia išrauti neapykantą prieš jį iš savo širdies. Toks žmogus yra vertas ne mūsų neapykantos, bet pasigailėjimo. Taigi, jeigu vengsi su juo susitikti ir kalbėti, bet širdyje neturėsi prieš jį neapykantos ir kartais net už jį pasimelsi, nenusidėsi prieš artimo meilės įsakymą.

Jeigu toks žmogus kartais teiraujasi, dėl ko su juo nekalbi, geriausia būtų, kad jam atvirai pasakytum priežastį. Tada gal jis susiprastų ir tavęs atsiprašytų. O gal, viską atvirai išsiaiškinę, pamatytumėte, kad tie nesusipratimai ir piktumai buvo kilę be jokio pagrindo, gal tai buvo tik tuščias įtarimas. Taip pat yra labai galimas ir dažnai pasitaikęs dalykas, kad dėl panašių nesusipratimų būna kaltas koks nors trečias asmuo, kurs nori gerus draugus vienas prieš kitą sukiršinti. Taigi, atvirumas tarp protingų žmonių niekad nepakenks, bet gali labai daug padėti ir suirusius santykius vėl sumegzti.

Redaktorius

TARPTAUTINIS ISTORIKŲ KONGRESAS ROMOJE

Šių metų rugsėjo mėn. 4-11 d. Romoje įvyko dešimtas iš eilės tarptautinis istorijos mokslų kongresas. Oficialiai jame dalyvavo atstovai iš 32 valstybių. Pirmą kartą čia dalyvavo ir Vatikano bei Sovietų Sąjungos delegacijos. Iš viso buvo apie 1800 dalyvių, neskaitant svečių. Po eilės energingų žygių buvo pasiekta tai, kad pavergtųjų tautų istorikai, gyvenantieji tremtyje, galėjo kongrese dalyvauti, bet tik tuo atveju, jeigu jie buvo įrašyti kitų valstybių sąrašuose. Tokiu būdu J.A.V. sąraše buvo žymus lenkų istorikas prof. O. Halecki, kiti lenkų istorikai buvo Italijos, Prancūzijos ir Anglijos sąrašuose. Prancūzijos sąraše buvo ir du lietuviai: prof. Z. Ivinskis ir dr. J. Deveikė - Navakienė. Italijos sąraše buvo kun. P. Rabikauskas, S. J. ir kun. R. Krasauskas. Tremtiniai istorikai tik po didelių pastangų buvo gavę teisę skaityti paskaitas, juo labiau, kad šis kongresas vyko, dar kartą išryškinant "Ženevos dvasią"...

Sovietų Rusijos delegacijai, susidedančiai iš 24 asmenų, kuriai vadovavo komunistų istorikė A. M. Pankratova, buvo rodomas ypatingas dėmesys, jos dalyvavimu buvo pasiūlyta atidarymo kalbose. Sovietų sąraše buvo ir latvis Zutis, daugiau iš Pabaltijo kraštų niekas nedalyva-

vo. Po keletą istorikų dalyvavo iš satelitinių Rusijos kraštų: Vengrijos, Rumunijos, Lenkijos Čekoslovakijos, Bulgarijos. Iš Tito Jugoslavijos dalyvavo net 74 istorikai.

Po kai kurių komunistų istorikų paskaitų buvo gyvų diskusijų, kuriose dar pasireiškė kriticizmas ir mokslinė laisvė. Daug kietos polemikos susilaukė A. L. Sidorovo paskaita apie sovietų istorijos mokslų išsivystymą. Švedų istorikas N. Ahnlund, kurs paskaitos metu sėdėjo prezidiume, aiškiai atitaisė didelę Sidorovo neteisybę, kad iki komunistų atėjimo Pabaltijo kraštuose nebuvę istorijos tyrinėjimų. Vokietis W. Hofer energingai ir drąsiai atkreipė dėmesį į naujausius sovietų istorijos šaltinių falsifikavimus, kur visiškai nutylima Molotovo ir Ribentropo sutartis Maskvoje (1939. VIII. 23). Pagal tą sutartį II-jo Didžiojo Karo priežasčių reikią ieškoti ne Berlyne, Londone ar Romoje, bet tik Kremliuje. Kai kalbėtojas baigė, pirmininkaujantis austras H. F. Schmid apgailestavo tokį formulavimą. Šveicaras prof. Thieme išdėstė, jog "klasių kova" istorijos moksle esąs jau seniai į muziejų padėtiną dalykas. Sovietų Sąjungoje tikro istorijos mokslo iš viso nesą. Kad jis yra tik propaganda pagal marksistinę liniją, aiškino Vokietijos istorikas H. Jablonowski. J.A.V. istorikas R. Pipes reikalavo, kad, vis kalbant apie tarptautinį mokslinį bendradarbiavimą, ir iš Sovietų Sąjungos būtų galima gauti archyvinių mikrofilmų, lankyti jų archyvus ir pan. Tokių diskusijų ir kritiškų pastabų buvo ir po kitų komunistų pranešimų, bet tai buvo tik prošvaistės bendroje organizatorių ir dalyvių tendencijoje džiaugtis pirmu Sovietų Sąjungos dalyvavimu tokiame kongrese. Ėjo net kalbos, kad komunistai darę žygių ateinantį

kongresą sušaukti Maskvoje, tačiau jis bus po penkerių metų Švedijoje. Vadovybės posėdyje vienas narys paklausęs, ar Maskvoje kongreso metu būtų galima taip laisvai važinėti po kraštą, kaip dabar kongresistai galį keliauti po Italiją...

Daug vietos užimtų įvairių kitų komunistų istorikų paskaitų minėjimas. Lietuvos istorijai artimesnė tema buvo A. V. Arcichovskio referatas apie naujas iškasenas Didž. Novgorode iš 12-14 amžiaus. Tie jau eilę metų tęsiami kasinėjimai yra privedę prie įdomių atradimų (pvz., raštai ant beržo žievės ir pan.). Iš satelitinių kraštų aktyviausiai reikėsi lenkų delegacija. Jos nariai labai įžūliai kritikavo lenkų tremtinių paskaitas.

Tarp kitų kalbėtojų lentoje buvo kreida užrašyta ir dr. Deveikės pavardė. Skliausteliuose buvo parašyta "Lituania". Tai pastebėjęs Sovietų Sąjungos narys Rybakovas reikalavo, kad rašiusis italas nutrintų žodį "Lituania". Kai tas lūkuriavo, tai pats Rybakovas priėjo ir savo ranka nutrynė, pastebėdamas, kad tokių valstybių nesą, todėl reikią rašyti tik tai, iš kur atvyko. Dr. Deveikė bandė paskui viename Romos laikraštyje išspausdinti atvirą laišką, bet jo neįdėjo.

Kongreso metu buvo įdomi knygų paroda. Daugiausia vietos buvo skirta sovietams. Ten buvo ir trys lietuviški leidiniai: monografija apie Stoką-Gucevičių, Vilniaus Albumas ir ką tik išleistas storas tomas "Lietuvos istorijos šaltiniai" (lietuviški vertimai šaltinių nuo 13 iki 19 amž. vidurio). Plačiai Romos dešiniųjų spaudoje nuskambėjo incidentas, kai komunistai bandė pagrobti parodoje esančias antikomunistines knygas. Kai knygų grobimas paaiškėjo, tada reagavo Pankratova, reikalaudama jas

iš parodos pašalinti. Nors buvo tartasi nukelti jas ne taip žymion vieton, tačiau jos buvo visai iš parodos pašalintos. O italų istorijos komiteto pirmininkas prof. Ferrabino kongreso atidarymo metu taip gražiai savo turiningoje paskaitoje buvo kalbėjęs apie mokslo laisvę...

Iš Pabaltijo tremtinių istorikų vienintelė buvo Z. Ivinskio paskaita. Ji buvo taip pat vienintelė iš Pabaltijo istorijos. Jis kalbėjo tema: "Jėzuitų nuopelnai Lietuvos katalikybės restauracijoje". Šios paskaitos labai trumpą santrauką jau buvome spausdinę šių metų "Laiškų Lietuviams" 5-tame numeryje. Dabar spausdiname ištiesai jos vertimą (ji buvo skaityta vokiečių kalba). Po paskaitos pirmasis norėjo kalbėti prof. O. Halecki, bet jam nenorėjo leisti, nors sakė tekalbėsiąs pusę minutės. Pirmininkaujantis italas prof. Cantimori (sakoma, kad jis esąs komunistų partijos narys) jau ir po Halecki paskaitos neleidęs jam atremti vieno turko priekaištų. Kai Halecki po prof. Ivinskio paskaitos reiškė jam entuziastišką džiaugsmą ir padėką, su priekaištais stėjo sovietų istorikas Skaskin. Anot jo, paskaita buvusi vienašališka. Joje buvę užmiršta pamintėti, kad jėzuitai ano meto baudžiavoje išnaudoję liaudį. Po to prie stalo pasirodė veržlus Varšuvos lenkas Lesnodorski. Jis jau paskaitos metu su pirmininkaujančiu ilgai taręsis ir savo garsiu kalbėjimu trukdęs klausyti, dėl to auditorijoje kilo nepasitenkinimas. Dabar jis pareiškė, kad paskaita buvusi propagandinė. Cantimori prelegentui neleido atsakyti į priekaištus. Jis privačiai pastebėjo, kad Ivinskis net du kartu savo paskaitoje užgavęs Sovietų Sąjungą. Vienoje paskaitos vietoje buvo pasakyta, kad iki Maskvos

universiteto įkūrimo 18-tojo amž. viduryje, Vilniaus Akademija yra buvusi vienintelė aukštoji mokykla Rytų Europoje. Dar nemalonesnis jam buvęs paskutinis sakiny, kur buvo kalbama apie dabartinį raudonąjį tvaną Lietuvoje; jį skaitant, pirmininkas pieštuku daužė į stalą.

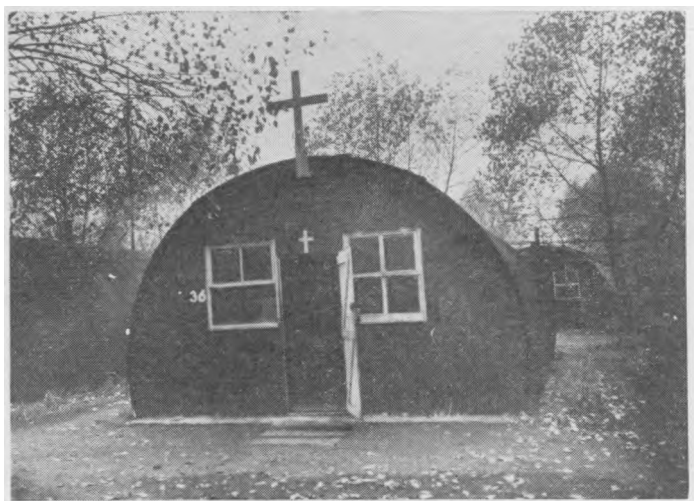
Komunistų istorikų planuose buvo noras prie tokios paskaitos visiškai neprileisti, kur emigrantas — pabėgėlis drįsta kalbėti apie "Sovietų Rusijos" dalies istoriją, ir dar apie katalikybės įsitvirtinimą... Tačiau paskaita jau prieš kelis mėnesius buvo paskelbta, santrauka išspausdinta, tad beliko koku nors akivaizdžiu būdu reaguoti po paskaitos, ir tuo reikalu paskaitos metu buvo tariamasi. Klausytojai buvo prelegento pusėje, kaip buvo matyti iš jų laikysenos. Kitą dieną kongreso vadovybei buvo įteiktas raštu protestas su lenkų, vokiečių ir lietuvių parašais dėl pirminko neobjektyvios laikysenos posėdžio metu prof. Halecki ir prof. Ivinskio atžvilgiu. Laikraščiuose Ivinskio paskaita buvo paminėta, nieko neminint apie nutrauktas diskusijas. Ponia Lozoraitienė, dalyvavusi paskaitoje, tuoj po paskaitos griežtai nurodė pirmininkui jo vienašališkumą. Ir štai toji paskaita:

Jėzuitu nuopelnai Lietuvos katalikybės restauracijoje

Ne nuo šiandien sakoma, jog Lietuva yra paradoksų šalis. Taip ją vaizdavo ir filosofas Šalkauskis savo knygoje "Sur les confins de deux mondes". Religiniu atžvilgiu Lietuva yra buvęs taip pat įdomus prieštaravimų kraštas. Štai du šimtu metų lietuviai kietai kovojo prieš vokiečių ordino ant kardo galo siūlomą kryžių, ir jie sėkmingai atsispyrė fizinei

Tremtinių stovyklos
bažnyčia.

J. Stankaus nuotr.

prievartai. O šimtmečiu vėliau jie jau mielai leido, kad bajorų bei didikų dvaruose ir miestuose taikos priemonėmis būtų nešamas Liuterio mokslas kaip tik to vokiečių ordino paskutiniojo eksmagistro Albrechto. Toji greito protestantizmo išsiplėtimo ir katalikybės restauracijos istorija Lietuvoje yra labai charakteringa. Jėzuitams joje teko ypatingas vaidmuo.

Pirmiausia reikia atsiminti, kad protestantizmas Lietuvoje atėjo beveik į neofitų kraštą. Juk krikščionybė čia buvo dar tokia jauna! Žinome, kad pirmojo Lietuvos karaliaus Mindaugo oficialiai priimtoji krikščionybė valdovo dvare neišsilaikė, ir Lietuvos valdovas vėl po 136 metų oficialiai krikštijosi. Tai buvo padaryta, kai Didysis Lietuvos Kunigaikštis Jogaila 1386 m. tapo Lenkijos karalium.

Taip toji šalis, kuri gavo Šventosios Lietuvos, Marijos žemės, Kryžių ir Rūpintojėlių šalies vardus, buvo Pabaltijyje vėliausias darbininkas Kristaus vynuogyne. Tautų apaštalo minimoji "laiko pilnybė — plenitudo

temporis" čia teatėjo 14-15 amžiuje. Buvo įdomus sutapimas: lygiai tais pačiais metais (1417) Konstancos susirinkime, kai ten prieš šimtą metų nuo Vitenbergo tezių buvo pirmą kartą iškeltas šūkis "reformatio in capite et membris", buvo taip pat duota pradžia tai didžiausiai Vakarinės Lietuvos vyskupijai, kuri buvo pavadinta Žemaičių arba Medininkų vyskupija.

Tokia vėlyva Lietuvos krikščionybė, žinoma, nė iš tolo nepajėgė papjusti tikrojo Europos viduramžio. Be abejo, ji taip pat nepažino nė Vakarų Europos 15-tojo amž. galo bažnytinio gyvenimo negerovių, kurias reformacijos šalininkai puldavo. Suprantama, kad per šimtą metų religinis gyvenimas nebuvo spėjęs išsivystyti, ypač tai buvo galima pasakyti apie Vakarinę Lietuvą, t. y. Žemaičius. Ten, pvz., iki 17-tojo amž. pradžios nebuvo įkurta jokio vienuolyno. Bet ir tokioje naujakrikštų žemėje, liaudies ir baudžiauninkų masėms pasiliekant savo inertiškame pasyvume, nuo 1535 m. dvaruose ir miestuose plito Liuterio mokslas, kai-

myno Albrechto remiamas ir palai-
komas. Tik po dviejų dešimtmečių,
t. y. apie 1555 metus, didikai ir juos
seką bajorai vis daugiau ėmė domė-
tis kalvinizmu.

Nedėstydami visos protestantizmo
istorijos eigos Lietuvoje, turime tik
atsakyti į klausimą, kokie yra tikrie-
ji jėzuitų nuopelnai, atnaujinant ka-
talikybę dviejose Lietuvos vyskupi-
jose, t. y. Vilniaus ir Žemaičių. Pami-
nėsime tuos nuopelnus, pasiremdami
Vatikano, Jėzuitų ir Karaliaučiaus
archyvų duomenimis. Vertinant jėzu-
itų veiklą Lietuvos katalikybės at-
naujinime, reikia pirmiausia pada-
ryti keletą kritiškų pastabų. Jos kaip
tik stoja skersai kelio ankstyvesnei
tradicinei pažiūrai. Pirmiau vis buvo
kartojama, kad Lietuva buvo beveik
visai paskendusį protestantizmo ban-
gose. Toks tamsus paveikslas vis bu-
vo piešiamas nuo 17-tojo amž. vidu-
rio. Panašiai elgėsi 17-tojo amž. vidu-
ryje pirmasis jėzuitų istorikas Kojalavičius, o po šimto metų ir kitas žy-
mus istorikas jo konfratras Rostovs-
kis. Žiūrint į praėjusį pusšimtį metų,
buvo imta graudenti katalikybėn su-
grįžusiųjų vaikai ir anūkai. Girdi,
beveik viskas jau buvo paskendę
Liuterio, Kalvino ir kitų erezijų po-
tvinyje. Iškeliant ir didinant buvu-
sius pavojus, žinoma, drauge būdavo
labiau išryškinami ir nuopelnai tų,
kurie prisidėjo prie erezijos nugalėji-
mo.

Tada buvo daug rašyta apie di-
džiausius skaičius bažnyčių, kurias
buvo užgrobę protestantai. Bet čia
vis dar pasireiškė charakteringa vi-
duramžių "didelių skaičių liga". Ar
nereikšminga, pvz., kad 1555 m., kai
žymusis protestantas eksnuncijus
Paulus Vergerijus, vykdamas per
Kaimą, protestantų rankose čia dar
nerado nė vienos katalikų bažnyčios,

ir evangelikų pamaldos vyko priva-
čiuose namuose. Taip pat ir Lietuvos
sostinėje Vilniuje, nežiūrint labai di-
delės įtakos Lietuvos kanclerio Mi-
kalojaus Radvilos Juodojo, protes-
tantai nebuvo užgrobę mieste nė vie-
nos bažnyčios. Čia nėra laiko pla-
čiau paaiškinti to fakto, kaip tuo at-
žvilgiu protestantizmo eiga skyrėsi
Livonijos miestuose, kur Rygoje, Re-
valyje ir kituose miestuose bažny-
čias beprotestantinant, buvo sunai-
kinta ir daug meno vertybių.

Reikia laikyti perdėta retorika ir to-
kį 17-tame amžiuje mėgtą pasakymą,
kad Žemaičiuose tik vienas žmogus
iš tūkstančio likęs katalikas. Toliau,
iš minėto Kojalavičiaus raštų iki šiol
vis dar tebekartojama, jog protestan-
tizmas taip buvęs užvaldęs Vakarinę
Lietuvą, jog Žemaičiuose, pradedant
vyskupauti Merkeliui Giedraičiui,
plačioje žemėje bebuvę surasti tik
septyni katalikų kunigai. Pagal vizi-
tacijos aktus ir kitus autentiškus duo-
menis galima šiandien jau pavadė-
mis nustatyti, kad tais pačiais di-
džiausiais kunigų krizės metais Že-
maičiuose yra buvę bent septynioli-
ka ar gal net dvidešimt katalikų ku-
nigų. Iš protestantų klebono Martyno
Mažvydo laiško, rašyto 1555 m. her-
cogui Albrechtui, matyti, kad 16-jo
amž. viduryje Žemaičiuose dar buvo
visa eilė katalikų parapijų. Nors ir
varu į protestantus verčiami pasie-
nio lietuviai Prūsiose vis nesidavė
suprotestantinami ir per dvidešimt
Mažvydo klebonavimo metų vis va-
žinėjo į katalikų atlaidus Žemaičiuo-
se. Katalikų bažnyčiose jie krikštijo
savo vaikus ir ėmė moterystės sa-
kramentą. Iš to šaltinio peršasi aiški
išvada, kad ir Žemaičiuose ir už sie-
nos protestantizmas dar nebuvo su-
griovęs senojo katalikų tikėjimo pa-
pročių.

Nors tremtinių gyvenimas stovyklose buvo labai vargingas, bet vaikai išmokdavo gražiai lietuviškai rašyti ir skaityti.

J. Stankaus nuotr.

Daug iki šiol yra rašyta ir kalbėta apie lietuvių liaudies tamsumą, apie Lietuvoje sutiktas grubias pagoniškas liekanas, kai skverbėsi protestantizmas. Tad jėzuitai ir buvo davę Lietuvai vardą "India Septentrionalis". Jų laiškuose nekartą skaitome, kad nebūtinai reikią misijoms plaukti į tolimąją Indiją, tokia pat Indija esanti Pabaltijyje. Neanalizuodami plačiau gausių tos rūšies pastabų, turime pažymėti, kad iš tokių šaltinių nuotrupų darant išvadas, užmirštama viena įdomi psichologinė aplinkybė. Dar ir vėliau, kai jau tikrai lietuvių liaudis buvo stipriai sukatalikinta, krikščioniški ir pagoniški papročiai ilgai dar gyveno paraleliai, vieni šalia kitų. Jie egzistavo, vieni kitiems nekliudydami. Vienoje vietoje sutikti pagoniški papročiai dar jokių būdu nereikė, kad juos būtų galima apibendrinti visai Lietuvos liaudžiai. Juk liaudies prietarai, vienoje ar kitoje formoje, ilgai dar buvo liaudyje ir po keletos šimtmečių, kai Lietuva skaitėsi labai katalikiška. Tad visokių pagoniškų papročių aprašymų iš protestantizmo epochos

nereikia laikyti absoliutišku ženklu pažinti krašto religinei būklei.

Žvelgiant į katalikybės restauraciją Lietuvoje, didelį dėmesį reikia skirti konvertitams didikams, kurių pavyzdžiu vis sekdamo bajorai. Iš faktų matome, kad jėzuitų nuopelnai šioje srityje yra labai dideli. Kaip rodo kai kurių atverstųjų miestų sąrašai, sėkmingai čia darbavosi ir pranciškonai, ypač Kaune ir Vilniuje. Tačiau, priešingai Rostovskio rašytos Lietuvos jėzuitų istorijos teigimams, reikia pažymėti, jog pirmieji žymūs didikų atsivertimai jau buvo prasidėję prieš jėzuitų atvykimą Lietuvon. Vienas iš tokių, pvz., buvo didžiausio kalvinizmo ramsčio vyriausias sūnus Mikalojus Radvila, vadinamas Našlaitėliu — Sierotka. Jis 1567 m. tapo kataliku ir ėmė naikinti tėvo kalvinistinį palikimą. Žymiojo didiko Jono Karolio Chodkevičiaus atsivertime jėzuitų vaidmens taip pat dar nematyti tiek, kiek jis yra vaizduotas.

Šitų aplinkybių nereikia užmiršti, kai vertinamas jėzuitų įnašas Lietuvą atkatalikinant. Yra buvę eilė ap-

linkybių, kurios padėjo katalikybei sugrįžti Lietuvon. Tačiau jokia kita organizacija Lietuvos katalikybės restauracijoje nėra suvaidinusi tokio reikšmingo ir lemiamo vaidmens, kaip jėzuitai. Čia paminėsime kuo trumpiausiai penkis svarbiausius atžvilgius, kuriais jėzuitai yra pasirodę su savo svarbiu įnašu, katalikybei vėl įgyjant persvarą Lietuvoje.

1. Iki jėzuitų atvykimo Lietuvon 1669 m., Lietuvos katalikai neturėjo jokios vidurinės mokyklos, nekalbant apie aukštąją. Jėzuitai paėmė visą Lietuvos švietimą į savo rankas. 1570 m. Lietuvos sostinėje buvo įsteigta pirmoji jėzuitų kolegija. Po devynerių metų, įveikus Krokuvos universiteto monopolį Didžiąja Lietuvos Kunigaikštystei dar nuo Jogailos laikų, buvo įkurta jėzuitų vadovaujama Akademija. Ji iki Maskvos universiteto įkūrimo 1737 m. buvo vienintelė aukštoji mokykla Rytų Europoje. Po Vilniaus Akademijos tuoj buvo įsteigtos dvi kunigų seminarijos. 1582 m. buvo įkurta popiežinė ir diecezinė seminarija, kurioms taip pat vadovavo jėzuitai. Ar unitams skirtoji seminarija turėjo kokios reikšmės, yra dar atsakytinas klausimas. Iki pat pijorų mokyklų pasirodymo jėzuitai buvo Lietuvoje šimtą su viršum metų vieninteliai katalikų švietimo organizatoriai, ir prieš tuziną jų kolegijų Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje vis labiau retėjančios ir nykstančios protestantų mokyklos sunkiai begalėjo laikytis.

2. Turint vietoje kunigų ruošimo įstaigas, buvo galima sulaukti ir kandidatų, mokančių liaudies, t. y. lietuvių, kalbą. O tokių tada etnografinėje Lietuvoje kaip tik labiausiai trūko. Savo pranešimuose apie misijas jėzuitai paprastai nusiskųdavo žmonių tamsumu ir tikėjimo

tiesų nepažinimu. Vieną iš priežasčių jie vis nurodydavo — kunigai nemokėjo liaudies kalbos. Yra įdomūs Žemaičių vyskupijos vizitacijos protokolai iš 1579 metų. Jie surašyti nuncijaus Caligari auditoriaus Tarkvinijaus Pekulo. Tie protokolai duoda gyvų pavyzdžių, kaip 20-30 metų Žemaičiuose išgyvenę ateiviai kunigai iš Mozūrijos vis dar nebuvo užtenkamai pramokę lietuviškai. Jėzuitai atnešė Lietuvon visai naują nusistatymą. Jų regulose keliais atvejais vis buvo pažymėta, kad, jeigu tik pastoracijai yra naudingiau, būtina naudotis vietine liaudies kalba. Šitą nuostatą jėzuitai Lietuvoje labai plačiai pritaikė. Jau pirmieji jėzuitai, portugalai, ispanai, austrai ir lenkai, vos tik atvykę Vilniun, ėmė mokytis liaudies kalbos. Lenkas Mikalojus Sedkowskis jau 1576 metais, drauge su naujai paskirtu vyskupu Merkeliu Giedraičiu, apvažiavo visą vyskupiją. Tai yra pirmasis jėzuitų kontaktas, iki šiol niekur neatžymėtas, su ta plačiąja vyskupija, kurioje jie paskui tiek daug veikė. Iš Sedkowskio ir vėlesnių misijų paliko ir įdomių etnografinių aprašymų. Jie visi parodo tą patį — pastangas eiti prie žmonių jų pačių kalba. Tuose rėmuose reikia aiškinti ir jėzuitų nuopelnus, parenkant kandidatus Lietuvos bažnytinės hierarchijos sustiprinimui. Įdomus jų vaidmuo ir leidžiant pirmąsias katalikiškas knygas lietuvių kalba bei mokant liaudį lietuviškų giesmių. Ypač pirmąją klausimą čia norime užakcentuoti.

3. Iki šiol labiau buvo žinomas Vilniaus jėzuitų vaidmuo, vadovaujant Lietuvos jaunuomenės auklėjimui ir kunigų ruošimui. Tačiau jie reikšmingai prisidėjo ir parenkant kandidatus į tų dviejų (Vilniaus ir Žemaičių) vyskupijų ganytojus. Labai svarbūs

šiuo atžvilgiu buvo 1575-tieji metai. Jėzuitams nepalaujamai rūpinantis, paliepusio Vilniaus vyskupo Protasevičiaus koadjutorium buvo parinktas pačios įtakingiausios kunigaikščių giminės konvertitas, dar visai jaunas Jurgis Radvila, didžiojo kalvinizmo pionieriaus Lietuvoje sūnus. Tai buvo labai drąsus žygis. Vilniaus jėzuitai, pirmoje eilėje Petras Skarga, turėjo dėti labai daug pastangų, kad popiežius Grigalius XIII paskirtų vyskupu ne kunigo šventimų neturinčią konvertitą. Atsiųstas Romon studijoms, išauklėtas jėzuitų kolegijoje Bellarmino globoje, Jurgis Radvila buvo ištikimas jėzuitų planų vykdytojas.

Dar įdomesnis yra kitas pavyzdys iš tų pat 1575 metų. Žemaičių vyskupija vakavo. Prasidėjo dramatiškos varžybos dėl mitros. Norėdamas tapti respublikos senato nariu, į Žemaičių vyskopus labai stipriai veržėsi kan. Jokūbas Voroneckis. Jis buvo Gniezno arkivyskupo J. Uchanskio sesers sūnus. Aišku, įtakingas dėdė norėjo praveisti savo seserėną. Jau atrodė, kad Voroneckis laimės Žemaičių vyskupiją, nes, Uchanskio prašomas, uoliai jo kandidatą rėmė nuncijus Vincenzo Laureo. Popiežiaus Grigalius XIII sekretoriui jis vis siuntinėjo palankias žinias, nuolat prašydamas popiežiui rekomenduoti Voroneckį. Lietuvos luomų kandidatas buvo Vilniaus prelatas Merkelis Giedraitis. Jį palaikė konvertitas Radvila Našlaitėlis ir Vilniaus vyskupas Protasevičius. Buvo likęs tik neaiškus abiejų kandidatų nominacijos klausimas, kai pirmasis elekcinis karalius Henrikas Valois iš Krokuvos slapta pabėgo į Paryžių. Tiesa, Giedraitis nuskubėjo 1575 metų pavasarį į Paryžių ir gavo formalią nominaciją iš karaliaus. Bet jo nau-

dai nulėmė tik jėzuitų ir abiejų konvertitų Radvilų pastangos ir prašymai. Tada kaip tik Jurgis Radvila atvyko pas jėzuitus studijoms į Romą. Vatikano archyve tuo klausimu yra net penki reikšmingi raštai. Jie visi pabrėžia, kad Giedraitis sklandžiai moka gimtąją žemaičių kalbą, taip reikalingą sielovadai. Ten rašoma, kad "Giedraitis nepatinka tiems, kurie nemoka žemaičių kalbos". Tai žodžiai iš Varnių - Medininkų kapitulos rašto. Atskiri posakiai ir stilistiniai formulavimai rodo to prašymo giminytę su raštais, rašytais Vilniuje. Iš Vilniaus, jėzuitams vadovaujant,ėjo visa akcija už Giedraitį. Patys žymiausieji Vilniaus jėzuitai lenkai, kaip Petras Skarga, arba pirmasis Vilniaus kolegijos rektorius Stanislovas Warszewicki, taip pat aktyviai stojo savo raštiškomis rekomendacijomis už liaudies kalbą mokantį lietuvių Merkelį Giedraitį ir nerekomendavo vietinės kalbos nemokančio Voroneckio. Jėzuitams čia nerūpėjo joki aukšti titulai ir jokios giminystės, bet pats reikalas. Vilniaus jėzuitai ir paveikė savo generolą, kurio užtarimu Grigalius XIII, nieko nelaukdamas, paskyrė Merkelį Giedraitį į pusantrų metų vakavusią Žemaičių vyskupiją. Šis paskyrimas buvo labai laimingas kraštui, ir nuo 17-tojo amž. pradžios vis buvo rašoma, kad Giedraitis, kuris visą savo ganytojavimo laikotarpįėjo ranka rankon su jėzuitais, "iš naujo Žemaičius atvertė katalikybėn". Ne be jėzuitų pastangų jis tapo viena ryškiausių katalikybės restauracijos figūrų Lietuvoje.

4. Paliekant nuošaly visas kitas jėzuitų pastangas katalikybės restauracijoje, bent porą žodžių reikia tarti apie pirmąsias katalikiškas knygas lietuvių kalba. Yra labai reikšmin-

gas faktas, kad visos tos pirmosios katalikų knygos, kurios buvo išverstos į lietuvių kalbą, buvo tik jėzuitų autorių. Tiesa, iki šiol nėra pasisekę aptikti nė vieno egzemplioriaus Kanizijaus katekizmo, kuris jau 1585 m. buvo išspausdintas Vilniuje. Yra galima iš protestantų raštų nustatyti, kad tada Kanizijaus katekizmas buvo išleistas ne tik latvių ir gudų kalbomis, bet ir lietuviškai. Po 10 metų kan. Daukša iš lenkų kalbos išvertė ispano jėzuito Ledesmos katekizmą. Dar po 4 metų, t. y. 1599, buvo Giedraičio lėšomis išspausdinta Daukšos išversta lenko jėzuito Jokūbo Wuyek "Postilla Catholica". Apie tų knygų spausdinimą Romos jėzuitų archyve yra įdomi Vilniaus jėzuitų korespondencija. Iš jos galima nustatyti, kad Ledesmos katekizmas Vilniaus vyskupijai, verstas rytų lietuvių tarme, jau buvo paruoštas taip pat 1595 metais. Bet pirmam vertimui žuvus spaustuvėje, tik po 10 metų Vilniaus vyskupija tesusilaukė atskiro Ledesmos katekizmo. Dar keletą dešimtmečių lietuviškai buvo spausdinami pirmoje eilėje jėzuitų raštai ir vertimai.

Iki jėzuitų atėjimo Vilniuje nebuvo jokios katalikiškos spaustuvės. Perkėlus iš Nesvyžiaus į Vilnių Radvilos Našlaitėlio tėvo įkurtą spaustuvę, kuri buvo, žinoma, pradžioje skirta protestantų raštams spausdinti, Lietuvoje nuo 1576 metų prasidėjo jėzuitų vadovaujama katalikiškų knygų produkcija. Joje vis daugiau ir daugiau vyravo poleminiai raštai prieš protestantus. Estreicherio "Bibliografja Polska" greitai įtikina, jog 16-jo amž. gale didesnė dalis Vilniuje spausdinamų katalikų leidinių buvo Vilniaus jėzuitų raštai. Ten buvo išspausdintas ir pirmasis leidimas Skargos "Šventųjų gyvenimų".

5. Nebėra progos ilgiau sustoti ties kitomis jėzuitų pastangomis: jų "misio aulica", rūpestingais didikų atvertimais, kapelionavimu pas didikus, liturgijos gerinimu, iškilmingų pamaldų ruošimu, šv. Kazimiero kulto atnaujinimu, disputais, teatru ir t.t. Gana didelę reikšmę turėjo Lietuvoje jėzuitų misijos. Nuo pirmo jėzuitų atvykimo jos buvo vis labiau ir labiau plečiamos. Šalia kolegijų ir tolimuose užkampiuose atsirado jėzuitų namų, misijų punktų. Dar pažymėtina, kad prie žmonių jėzuitai ėjo su giesme liaudies kalba. Tad lietuviškos giesmės srityje jėzuitai yra buvę pirmieji katalikiškų giesmynų leidėjai. 1646 m. pasirodė giesmynas "Giesmes Tikieimuy Katholickam prideriancias". Tos giesmės buvo išleistos Saliamono Mozerkos Slavočinskio vardu, bet jų autoriai greičiausiai bus buvę jėzuitai rašytojai, lietuviškai rašę, Jonas Jaknavičius ir kiti. Greitai kitas jėzuitas Pranas Srubauskis išleido giesmių rinkinį "Balsas Szirdies". Iki pat 19-jo amž. vidurio tas giesmynas buvo daug kartų perspausdintas ir virto taip lietuvių liaudies pamėgtomis Kantičkomis. Giesmių pavidale jėzuitai liaudžiai tiekė poteries bei tikėjimo tiesas.

Protestantizmo bangai atlaikyti jėzuitai buvo pirmieji vienuoliai, kurie išėjo į kovos lauką. Išėjo jie Lietuvoje gana drąsiai. Pradžioje jų nebuvo daug, todėl jie net negalėjo atlikti visokių jiems gyvenimo statomų uždavinių. Pvz., jau 1576 m. Giedraitis jėzuitų prašė suorganizuoti Žemaičiuose kunigų seminariją, bet ji tebuvo įkurta po 50 metų. Apie 1585-1590 m. pasirodė ir pirmieji jėzuitai iš pačių lietuvių. Nuo 17-jo amž. pradžios sužydėjo atskira Lietuvos jėzuitų provincija. Jos istorija dar turėtų

būti naujai parašyta. Šalia paties svarbiausio jėzuitų atlikto darbo, vėl grąžinant į didikų bei bajorų dvarus Romos kryžių ir sąmoninant liaudį, turėtų būti nuo 17-jo amž. antrojo ketvirčio vis daugiau įvertintas pranciškonų, dominikonų, karmelitų ir kitų vienuolių vaidmuo, kurie prisidėjo prie liaudies sukatalikizmo. Joks tyrinėjimas dar nėra iki šiol galutinai išaiškinęs, kaip visa lietuvių tauta per du šimtų metų nuo pirmųjų jėzuitų pasirodymo virto vieningas, toliausiai į stačiatikiškus rytų plotus iškištas avangardas. Ir šiandien, kai raudonasis tvanas užliejo Lietuvos laukus, lietuvis išvysto rezistenciją prieš jam svetimą dvasį labiausiai todėl, kad jis yra katalikas. Jėzuitai prie tos katalikybės persvaros garantavimo Lietuvoje prieš tris šimtmečius yra reikšmingai prisidėję.

Zenonas Ivinskis

Protestantų "Tolerancija"

Protestantai katalikams dažnai prikiša, kad jie savo tikėjime labai fanatiški, kad jie nėra tolerantiški kitų tikybų atžvilgiu, kad jie tik savo tikybą laiko gera, o visas kitas niekina. O jie, protestantai, esą laisvėnių pažiūrų, turį daugiau tolerancijos. Šiame straipsnyje panagrinėsime, ar tai yra tiesa.

Šių metų pradžioje esu rašiusi apie savo ir savo šeimos atsivertimą iš protestantų tikėjimo, taigi, man protestantų tikėjimą teko labai gerai pažinti, nes jame buvau gimusi ir augusi. Buvau rašiusi apie savo santykius su dėdine protestante, gyvenančia Amerikoje. Mano perėjimą į katalikų tikėjimą ji labai skaudžiai

pergyveno. Kai sužinojo, kad aš tapau katalike, mudviejų santykiai visiškai nutrūko. Ji man parašė tik vieną laišką, kuriame smarkiai mane išbarė ir pasakė, kad "už tikėjimo išniekinimą Dievo bausmės neišvengsiu".

Karo audros atbloškta į Vokietiją, tikrai buvau patekus į didelį vargą, todėl nutariau rašyti į Ameriką savo dėdinei, prašydama pagalbos. Ji man atsakė, kad sutiktų mane atsiimti į Ameriką, bet tik su viena sąlyga — jeigu aš išsižadėsiu katalikų tikėjimo ir grįšiu į protestantizmą. Gavus tą laišką, man buvo tikrai skaudu. Tai galėjo būti tikrai didelė pagunda, išalkusiam duonos kąsnio. Dėdienė tikėjosi, kad aš tai pagundai pasiduosiu, bet apsiriko. Ji užsimiršo Kristaus žodžius, kad "žmogus ne vien duona yra gyvas". Mudviejų susirašinėjimas vėl nutrūko.

Pagaliau sulaukiau galimybės atvažiuoti į Kanadą. Atvažiavus tuoj parašiau dėdinei. Ji labai nustebo ir atsakė, kad Dievas tikrai man padeda. Vėl pradėjome susirašinėti. Ji man ėmė siunutinėti visokių protestantiškų žurnalų, manydama, kad pamažu mane galės vėl patraukti prie Liuterio mokslo. Bet nematydama jokių pasekmių, kartą man rašo:

"Man gaila tavęs, kad tu taip akiai įtikėjusi į katalikų tikėjimą. Kad tu žinotum, koks jis yra, būtum seniai ji metusi. Mūsų liuteriškas tikėjimas remiasi vien Šv. Raštu ir tikėjimu į Jėzų Kristų, o jūsų tikėjimas remiasi savo nuopelnais, jūs garbinate Dievo Motiną labiau negu patį Dievą, jūs tikite visokius šventuosius, kas yra tikra stabmeldystė, jūs turite daug ir kitokių dalykų, kurių nėra Šv. Rašte. Vargiai koks nors katalikas gali būti išganytas, nes jie daro tai, ko Dievas nereikalauja".

J. Stankaus nuotr.

Ir šie du tremtinukai išeina iš niūrios stovyklos į gražesnę gyvenimą.

Matydama, kad nei žurnalai nei jos laišakai man jokios įtakos nedaro, kartą man atsiunčia knygą, pavadinimą "Ist der Papst der Antikrist?" (Ar Popiežius yra Antikristas?), parašytą pastoriaus Fr. Brunn. Tuoju pradėdu skaityti. Knyga baisi. Pilna biaužiausių šmeižtų prieš Katalikų Bažnyčią. Tada Liuterio tikėjimas man atrodė dar baisesnis, kad to tikėjimo viršūnės—pastoriai imasi tokių biaurių šmeižtų. Čia noriu pacituoti bent vieną kitą toje knygoje iškeltą mintį.

"Kadangi Biblijoje išreikštos tiesos ir posakiai apie Antikristą neabejotinai ir apčiuopiamai Romos Popiežiui išsipildė, todėl jis, ir tik jis, yra Biblijoje atvaizduotas Antikristas, ir jokio kito nereikia laukti" (4 psl.).

Toliau pastorius Brunn rašo: "Tam paaiškinti dar ypatingai reikėtų paabrėžti, ką Šv. Raštas apie antikrikščionybę sako. Kaip jau pats vardas išreiškia, toji kryptis iškyla iš sąmoningo Kristaus ir Jo karalystės paneigimo. Taip pat tas iškyla ne iš aklojo netikinčio pasaulio, kuris niekad nieko apie Kristų negirdėjo ir nieko apie Jį nežino, taip pat ir ne iš grynų pagonybės, o tikrai iš atskilusių krikščionių. Todėl ir šv. Povilas (2 Tesal. 2) Antikristo kilmę betarpiu suriša su atskala, kuri įvyks" (14 psl.).

Čia pastorius Brunn katalikų tikėjimą vadina atskala, bet nuo ko jis atskilo? Istorija sako, kad protestantai atskilo nuo katalikų, bet ne katalikai nuo protestantų. Todėl tai, ką jis rašo, rašo prieš savo tikybą. Toliau jis apie tą "atskalą" štai ką sako: "Romos Katalikų Bažnyčia Kristaus evangeliją taip sunaikina, kad ji neprilygsta nė vienai iš netikrų bažnyčių ir sektų, kurios šalia savo išgalvotų klaidų ir tikras Dievo tiesas įmaišo. Romos Katalikų Bažnyčios klaidatikystė visiškai sugriauna ir sunaikina dieviškąją tiesą. Ji visiškai uždaro kelią į išganymą ir žmonės veda į pragarą bei prakeikimą... Vietoj Kristaus aukos ant kryžiaus įveda savo išsigalvotą Mišių auką, nukreipia žmones nuo Kristaus nuopelnų į savo nuopelnus; vietoj Kristaus tarpininkavimo nukreipia žmones į šventųjų ir Marijos tarpininkavimą, ir galutinėje išvadoje šalia Dievo Tėvo vietoje Kristaus sodina Romos Popiežių ir padaro nuo jo priklausomą visą krikščionybę ir žmogaus išganymą".

Man dabar pasidarė aišku, kodėl ir mano dėdienė taip kalbėjo. Juk ji buvo prisigėrusi tokio mokslo. Ji taip buvo pastorių išmokyta. Dėdinei su-

sirgus, nuvažiavau pas ją, nes žinojau, kad pagalba jai reikalinga. Ji labai sunkiai sirgo, baisiai kankinosi, bet vis man stengėsi išaiškinti, koks yra blogas katalikų tikėjimas. Pagaliau man padavė knygą, pavadintą "Die Geissler", parašytą Otto von Corvin, spausdintą Vokietijoje. Pradėjau tą knygą skaityti ir pamaniau, kad ten buvo bauriausias šiukšlynas. Autorius šmeižia visą Katalikų Bažnyčią, visus jos narius, pradedant Popiežium ir baigiant paprastais tikinčiaisiais. Ypač bauriausiais purvais drabsto kunigus, vienuolius ir šventuosius. Visus šventuosius vadina nenormaliais išsigimėliais ir didžiausiais bepročiais. Viskas bauriausiai iškreipyta, išjuokta, išniekinta, visokių keisčiausių dalykų išsigalvota. Jis rašo, kad į vienuolynus eina tik silpno proto nenormalūs jaunuoliai ir jaunuolės. Vienuolynuose juos plaka iki kraujo ir net iki kaulų. Būtų įdomu pacituoti keletą jo šmeižtų, bet viešai apie tai rašyti būtų perdaug nepadoru ir vulgaru. Toki tų bažnyčių vadų raštai yra geriausia atestacija ir apie pačių bažnyčių vertę.

TIKROJI BAŽNYČIA YRA TIK VIENA

Kristus įsteigė tik vieną Bažnyčią, bet ne šimtus. Katalikų Bažnyčia yra tik viena, o protestantai suskilę į šimtus atskirų sektų, viena nuo kitos visai nepriklausančių, turinčių skirtingą mokslą ir skirtingas dogmas. Ir šv. Povilas laiške efeziečiams sako: "Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas". Apaštalų Tikybos Išpažinimas sako: "Tikiu vieną, šventą, visuotinę ir apaštališką Bažnyčią". Tą Bažnyčią pats Kristus pastatė ant uolos (Petrą ir jo įpėdinius paskirdamas jos galva) ir pasakė, kad pragaro vartai jos nenuga-

lės. Tik Katalikų Bažnyčioje mes randame tas visas keturias žymes, Apaštalų Tikėjimo Išpažinime paminėtas: viena, šventa, visuotinė, apaštališka. Protestantų bažnyčia nėra viena, bet šimtai; ji nėra šventa, nes jie kovoja prieš šventuosius; ji nėra visuotinė, nes suskilusi į daugelį labai neskaitlingų sektų; ji nėra apaštališka, tai yra, negali išvesti nenutrūkstamos savo kilmės nuo apaštalų laikų. Apaštalų įpėdinis yra Popiežius, kurio jie nepripažįsta. Jie nepripažįsta šventumo priemonių — sakramentų, nepripažįsta kunigystės, kuria yra perduodama kunigams ir vyskupams Kristaus suteiktoji apaštalamis valdžia.

Tikrai Katalikų Bažnyčioje pildosi Kristaus prižadėjimas, kad pragaro vartai jos nenugalės. Kiek priešų ji turėjo nuo pirmųjų amžių iki šiol, ją sugriauti stengėsi net jos pačios išsigimę vaikai, bet ji nuolat auga ir stiprėja, nes yra gaivinama Kristaus dvasios, panašiai kaip vynmedis ji gaivinančių syvų. Kai nuo to medžio kokia nors šakelė nulūžta, tuoj matome, kaip ji pradeda džiūti, kaip ji sutrupa į daug dalelių, kurias vėjas išnešioja ir išsklaido.

Keista, kad protestantai nenori matyti ir suprasti tų Šv. Rašto vietų, kur taip aiškiai kalbama apie Uolą, apie Petrą, apie Jo Vietininką. Kristus Petrui aiškiai pasakė: "Tu esi uola, ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės". Jam Kristus prižada Dangaus karalystės raktus, pats Kristus už jį meldžiasi, kad nesusvyruotų tikėjime, nes turės stiprinti savo brolius; žengdamas į Dangų, Petrui Kristus paveda savo avidę. Petras visur išskiriamas iš kitų apaštalų. Apaštalai visuomet jo klauso. Jo žodis visur yra lemiamas.

Em. Greitaitiene

1955 M. TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

REDAKCIJOS ŽODIS	1
ŽMOGAUS IR DIEVO SANTYKIAI — Bruno Markaitis, S. J.	2
BROLIJOS MARIJOS GARBEI LIETUVOJE — J. Vaišnora, M.I.C.	6
RELIGIJA IR DIEVĄ REIKIA PAŽINTI — Ignas Naujokas	12
BERTA HUMMEL — J. Vaišnys, S. J.....	22
“PUSBROLIS” — Raganėlė	25
VASARIO ŠEŠIOLIKTĄJA PRISIMENANT — J. Borevičius, S. J.	33
MATOMASIS PASAULIS SKELBIA — YRA DIEVAS — I. Naujokas	35
VYTURĖLIS — Nelė Mazalaitė	50
TITULAS — Raganėlė	52
SEPTYNI PASKUTINIEJI ŽODŽIAI — J. Elijošius, S. J.....	65
PASAULIO TVARKA IR IŠMINTIS SKELBIA DIEVO BUVIMĄ — I. Naujokas	69
STIGMATIZUOTOSIOS KENTĖJIMAI — Alg. Kezys, S. J.....	72
NETIESI KOVA PRIEŠ TIESĄ — Stasys Yla	75
TYLOS DŽIAUGSMAS IR SKAUSMAS — K. Pečkys, S. J.....	81
VELYKŲ RYTĄ — Redaktorius	97
SĄŽINĖS BALSAS SKELBIA DIEVO BUVIMĄ — I. Naujokas	98
RYTMETINĖ DAINA (eil.) — J. Aug.-Vaičiūnienė	101
APELSINAMS ŽYDINT — Raganėlė	116
URUGVAJAUS LIETUVIŲ KOLONIJA — J. Bružikas, S. J.....	118
MARIJOS MĖNUO — J. Vaišnora, M.I.C.....	129
ARKIVYSKUPO LAIŠKAS LIETUVIAMS — Arkiv. J. Skvireckas	134
ŠVENTŲJŲ ASMENYBĖS ĮRODO DIEVO BUVIMĄ — I. Naujokas	136
AR AŠ ESU TIK MEDŽIAGA? — Dr. J. Mačernis	139
KANČIOS IR MEILĖS MĖNUO — Redaktorius	161
DIALEKTINIS MATERIALIZMAS — Dr. J. Mačernis	162
TĖVAS — Raganėlė	173
LIGA IR VAISTAS — P. Alšėnas	175
APIE ŽODŽIO DŽIAUGSMĄ — K. Pečkys, S. J.....	189
TILTAI IR SIENOS — Br. Markaitis, S. J.	193
IR BEDIEVYBĖ IR TIKĖJIMAS ĮRODO DIEVĄ — I. Naujokas	197
DAR ŠIS TAS APIE KUN. LIPNIŪNĄ — Alg. Kezys, S. J.....	204
KUR GYVENA DIEVAS? — Pr. Alšėnas	206
ŽODŽIAI SMĖLYJE — Br. Markaitis, S. J.....	225
MALDA — KELIAS Į DIEVO PAŽINIMĄ — I. Naujokas .	227
AUKLĖJIMAS IR KRIKŠČ. KULTŪROS KRIZĖ — Ch. Dawson	231
MEDICINA IR JĖZUITAI — J. K.....	253
ŠV. TĖVO ŽODIS APIE KINĄ	257

KAS YRA DIEVAS? — I. Naujokas	266
NERAMI ŠIRDIS — J. Elijošius, S. J.....	269
GYVENIMO SUNKENYBĖS — Br. Markaitis, S. J.....	273
RAKTAS Į LAIMĘ — Pr. Alšėnas	275
ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMAS — Redaktorius	289
PER GROŽI Į GROŽI — I. Naujokas	290
DVI NOSYS — Br. Markaitis, S. J.....	294
TYLOS GALIA — Pr. Alšėnas	296
ŠEIMOS LAIMĖ — Raganėlė	310
GYVASIS KALĖDŲ PRASMINGUMAS — Br. Markaitis, S. J.....	321
TYLA — KELIAS Į DIEVĄ — I. Naujokas	324
IŠ NIJOLĖS DIENORAŠČIO — Raganėlė	334

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

TĖVŲ IR VAIKŲ SANTYKIAI IŠEIVIJOJE — P. Maldeikis	16
ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS SANKRY- ŽOJE — P. Maldeikis	38
ŠEIMA LIBERALINĖS IR KATALIKIŠKOS PASAULĖŽIŪROS SANKRY- ŽOJE — P. Maldeikis	83
RELIGINIS - MORALINIS PRISIRENGIMAS MOTERYSTEI — Kan. V. Za- karauskas	102
RELIGINIS - MORALINIS PRISIRENGIMAS MOTERYSTEI — Kan. V. Za- karauskas	142
MOTERYSTĖ KATALIKŲ BAŽNYČIOS MOKSLE — V. Gidžiūnas, O.F.M.	168
VAIŠINGUMAS IR MANDAGUMAS — J. Vaišnys, S. J.....	208
SKYLAME IR ŽŪVAME — Maria Sola	307
ŠEIMOS ŽIDINIO LIEPSNA — Alfonsas Grauslys	330

JAUNIMO PASLAPTYS

LIETUVIŲ IR AMERIKIEČIŲ JAUNIMAS — Redakcija	21
LYČIŲ PSICHOLOGINIAI SKIRTUMAI IR MOTERYSTĖ — D. Augienė . .	42
JAUNIMAS IR MODERNIZMAS — P. Maldeikis	88
LIETUVIU JAUNIMAS DIDMIESČIŲ ĮTAKOSE — P. Maldeikis	109
MEILĖS PRISIPAŽINIMAS — J. Vaišnys, S. J.....	146
MŪSŲ JAUNIMAS IR LIETUVYBĖ — Redaktorius	177
AR GALIMA APSIEITI BE AUTORITETŲ? — P. Maldeikis	210
MERGYSTĖ — DIEVO IR ŽMOGAUS KELIAS — J. Kidykas, S. J.....	241
KARINĖS PRIEVOLĖS PROBLEMA — V. V.....	251
ĮSPŪDŽIAI IŠ SKAUTŲ DŽIAMBORĖS — J. Vaišnys, S. J.....	276
LIETUVAITĖS KRAITIS — Dr. O. Labanauskaitė	297
VASAROS STOVYKLAS PRISIMINUS — J. Vaišnys, S. J.....	300
BUDĖK, UŽMIGTI PAVOJINGA! — J. Vaišnys, S. J.....	333
	351

RŪPIMIEJI KLAUSIMAI

AR NEKATALIKAS GALI BŪTI IŠGANYTAS? — J. Vaišnys, S. J.....	27
AR BŪTINAI SKIRTIS? AR DIEVAS VEDA Į PAGUNDĄ? AR ŽADĖTI, JEI NEIŠTESĖSI? — Redaktorius	54
KĄ MES ŽINOME APIE SKAISTYKLĄ? — J. Vaišnys, S. J.....	94
AR DABAR NEĮVYKSTA STEBUKLŲ? AR TAI VAGYSTĖ? AR SUSIDĖJU- SIEJI GALI GAUTI IŠRIŠIMĄ? KAIP PAŽINTI PAŠAUKIMĄ? — J. Vaiš. nys, S. J.....	121
MŪSŲ SEKMADIENIS IR ŽYDŲ SUBATA — Kunvalis	182
ATVIRUMAS IR PASITIKĖJIMAS — Redaktorius	213
AR TIKĖTINAS VISUOTINIS TVANAS? — J. Elijošius, S. J.....	280
PASKUTINIS PATEPIMAS — Kun. dr. J. Maknys	312
KAIP ELGTIS SU VEIDMAINIAIS? — Redaktorius	337

FAKTAI IR IDĖJOS

RELIGINĖ SROVĖ SOVIETINIAME JAUNIME — B. Markaitis, S. J.....	29
IŠ PROTESTANTIZMO Į KATALIKYBĘ — Em. Greitaitienė	56
PROTESTANTIŠKOS ŠEIMOS ATSIVERTIMAS — Em. Greitaitienė	124
JĖZUITŲ VAIDMUO LIETUVOS ATKATALIKINIME — Z. Ivinskis	151
AR RELIGIJA PRIEŠINGA MOKSLUI? — Dr. J. Mačernis	155
VĖLAI SUBRENDEJĘ PAŠAUKIMAI. AR MUSSOLINI BUVO BEDIEVIS? — J. Vaišnys, S. J.....	184
STEBUKLINGI BERNIUKAI. DANŲ PREKYBOS MINISTERIS... — J. Vaiš- nys, S. J.....	215
EMMAUS STOVYKLA — K. Pečkys, S. J.....	221
BEATO ANGELICO. KATALIKIŠKA SROVĖ HOLLYWOODE — J. Vaiš- nys, S. J.....	254
ŠIŲ DIENŲ STEBUKLAI — J. Vaišnys, S. J.....	283
LOUIS PASTEUR — J. Vaišnys, S. J.....	315
TARPTAUTINIS ISTORIKŲ KONGRESAS ROMOJE — Z. Ivinskis	338
PROTESTANTŲ “TOLERANCIJA” — Em. Greitaitienė	347

IŠ FILMŲ PASAULIO

Įvairių filmų aprašymai buvo šiuose numeriuose: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10.

“Laiškai Lietuviams” leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesi, išskyrus liepos-rug-
piūčio dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras
Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago
36, Ill., USA. Telefonas: HEmlock 4-1677. Spausdinama N. P. Seserų spaustuvėje,
Putnam, Conn. Viršelis ir vinjetės sesers Mercedes, S.S.C.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Juozas Venckus, S. J. KOMUNIZMO PAGRINDAI. Išleido "Laikas", Buenos Aires. 152 psl., mažo formato. Knygelė bus labai naudinga visiems, norintiems geriau pažinti komunizmą.

Zenonas Ivinskis. ŠVENTAS KAZIMIERAS. Nauja studija apie mūsų tautos šventąjį, parašyta pasinaudojant Vatikano archyvais. Išleido "Darbininkas", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. 222 psl. (neskaitant nenumuruotų puslapių, kuriuose yra 77 iliustracijos), kaina 3 dol.

Iki šiol mūsų literatūra apie šv. Kazimierą buvo labai negausi, taigi, šis veikalas tikrai jau buvo seniai lauktas. Jis yra vertingas ir įdomus, tik gaila, kad spaudos darbas atliktas labai netobulai.

J. Mikelionis. BENAMIAI. Knygoje labai įdomiai atvaizduoti lietuvių tremtinių vargai. 215 psl. Spaudė "Laiko" spaustuvė, Mendoza 2280, Avelaneda, Buenos Aires, Argentina.

Gustave Flaubert. PONIA BOVARY. I dalis. Romanas. Iš prancūzų kalbos vertė Alė Rūta. Išleido "Nida" Londone, Anglijoje. Vertimas neblogas, tik vertėja vis negali išvengti rytiečių tarmės "pinklių", pvz., vartoja "supė", "kišė", vietoj "supo", "kišo". "Ponia Bovary" yra geriausias Gustavo Flaubert kūrinys. Jame atvaizduotas tragiškas moters likimas dėl netinkamo mergaitės auklėjimo, dėl nevaldomų aistrų ir įgeidžių.

LIETUVIŲ GIMNAZIJA ITALIJOJE

Labai malonu, kad atsiranda vis daugiau lietuvių, kurie remia mūsų lietuviškąją gimnaziją Vokietijoje. Bet nereikia pamiršti, kad ir Italijoje mokosi apie 60 neturtingų lietuvių vaikų. Jie ten ruošiasi aukštesniam mokslui ir amatams, pagal gabumus ir palinkimą. Dėstomoji kalba yra tik lietuvių. Vaikai yra rūpestingoje tėvų saleziečių priežiūroje. Gimnazija turi lietuvišką spaustuvę ir įvairių amatų mašinų. Visa tai surišta su nemažomis išlaidomis. Būtų didelis džiaugsmas ir mokiniams ir mokytojams, kad švenčių proga mūsų dosnieji tautiečiai nepamirštų ir šios grynai lietuviškos mokslo įstaigos Italijoje. Kiekviena auka bus garbingas įnašas mūsų Tėvynės atkūrimui, nes šie mažieji lietuviukai yra ruošiami darbui Lietuvoje.

Aukas galima siųsti tiesiog gimnazijos direktoriui kun. J. Zeliauskui (Istituto Lituano, Castednuovo D. Bosco (Asti), Italy) arba kun. P. M. Urbaičiui (2421 W. 45 St., Chicago 32, 111.).

Visą sausio mėnesį vyksta Amerikoje "Dešimtukų vėjus" kovai su vaikų paralyžium. Nereikia manyti, kad ši liga jau yra nugalėta, išradus skiepimą. Tai yra dar tik kovos pradžia. Reikia didelių sumų, kad būtų galima tęsti šią pradėtą kovą ir galutinai vaikų paralyžių nugalėti. Šiam tikslui kasmet yra išleidžiami milijonai dolerių. Paremkite šį kultūringą darbą savo maža auka. Tokiu būdu ir mes prisidėsime prie nugalėjimo to baisaus slibino, kurs kasmet nuvaro į kapus arba padaro nelaimingus invalidus visam gyvenimui tūkstančius berniukų ir mergaičių.